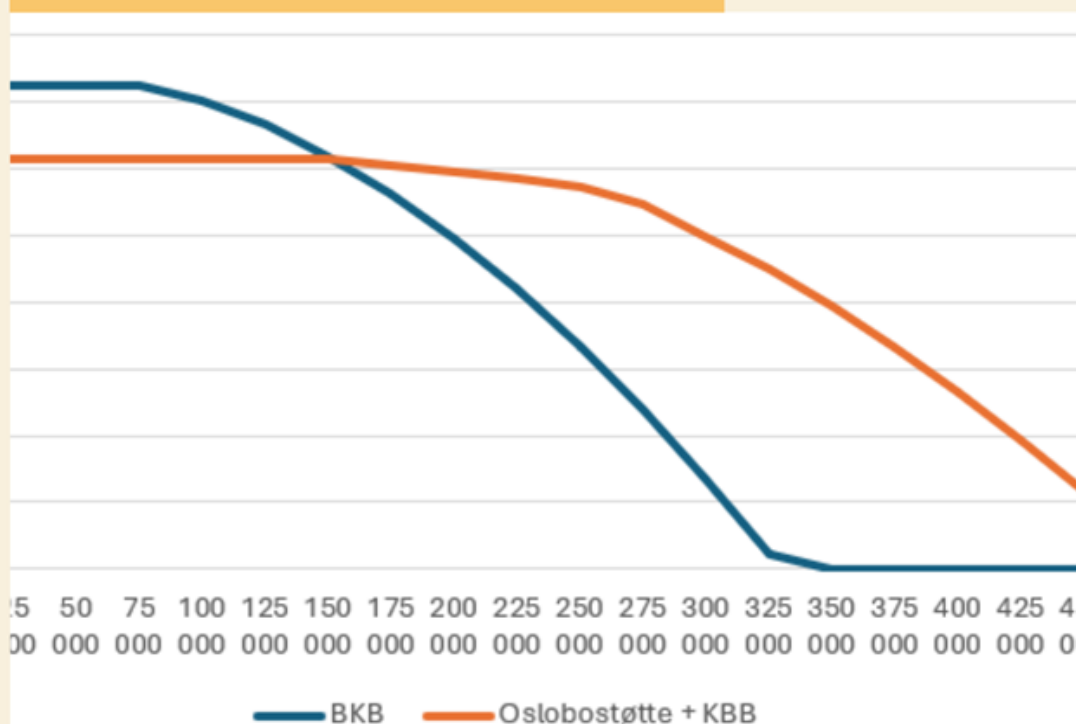

Oslo

Velferdsetaten 2024

Evaluering av nye kommunale bostøtter i Oslo

Innholdsfortegnelse

1	Sammendrag	3
2	Innledning	5
2.1	Bakgrunn	5
2.2	Framgangsmåte og metode	6
3	Beskrivelse av bostøtteordningene	6
3.1	Historikk	6
3.2	Statlig bostøtte	8
3.3	Dagens kommunale bostøtter til beboere i kommunale boliger	8
3.3.1	Oslobostøtta	8
3.3.2	Kommunal behovsprøvd bostøtte (KBB)	9
3.4	Utvikling i antall mottakere og utbetalinger	10
3.4.1	Økning i antall mottakere	10
3.4.2	Økte utbetalinger	11
4	Analyse og estimater av konsekvenser for mottakerne	12
4.1	Målsetninger	12
4.2	Reduksjon i boutgiftene for de som leier kommunal bolig	13
4.3	Sammenheng mellom inntekt, husleie og bostøtte	16
4.4	Den behovsprøvde bostøtten skal kompensere for uførereformen.	18
4.5	De nye bostøttene skal være innrettet slik at det lønner seg å få økte inntekter. ...	20
4.6	Flere husstander skulle klare seg uten supplerende sosialhjelp	22
4.6.1	Enslig husstand med husleie = 13 000 kroner	22
4.6.2	Enslig forelder med ett barn og husleie = 17 000 kroner	24
4.6.3	Familie med to voksne og to barn.	26
4.7	Konklusjon estimater	28
5	Funn fra intervjuer	28
5.1	Beregning av bostøtte	28
5.2	Bystyresak 14/2003	29
5.3	Veiledning og service	30
5.4	Oslobostøtta	30
5.5	Inntekt	30
5.6	Stabile boforhold	31
5.7	Vedtak	31
5.8	Oppsummering av intervjuene	31
6	Konsekvenser for bydelene og Oslo kommune	32
6.1	Forvaltning og administrasjon	32
6.1.1	Nytt saksbehandlingssystem	32

6.1.2	Økt arbeidsmengde for bydelene	36
6.2	Ungbo	36
6.3	Problemstillinger som ikke er regulert i forskriften	37
6.3.1	Formue og inntekt	37
6.3.2	Formuleringer i forskriften	38
6.3.3	Ny instruks	38
7	Konklusjon rapporten.....	40
8	Anbefalinger	41

1 Sammendrag

Utredningen viser at innføringen av de nye kommunale bostøttene i hovedsak har oppnådd de målsetningene som ble forutsatt ved innføring av nye bostøtter. Den kommunalt behovsprøvde bostøtten (KBB) treffer i mye større grad enn den gamle kommunale bostøtten (BKB) spesielt for mottakere med statlige ytelser, introduksjonsstønad og lav arbeidsinntekt. Det betyr at mange av de med ovennevnte ytelser er mindre avhengig av supplerende sosialhjelp, enn de var før omleggingen av bostøttene. Spesielt gjelder dette husstander med barn. Husstander uten inntekt eller med meget lav skattbar inntekt får noe lavere bostøtte, men disse var også tidligere avhengige av sosialhjelp.

Nesten samtlige av husstandene som leier bolig etter forskrift om kommunal bolig og som har husleie fastsatt etter gjengs leie, mottar nå Oslobostøtta som er 11 prosent reduksjon i husleien. Det betyr at de har en reel husleie som er lavere enn gjengs leie. Målsetningen om å gi en generell reduksjon i boutgiftene for de som leier kommunal bolig er også i stor grad oppfylt. Unntaket er for de mottakerne som fremdeles mottar mer i statlig bostøtte enn i kommunal bostøtte.

Innføring av de nye bostøtteordningene har gitt en betydelig økning i både utbetalingene og i antall mottakere av kommunal bostøtte i Oslo. Begge deler var forventet og ønskelig ved innføringen av de kommunale bostøttene.

Den behovsprøvde bostøtten har fremdeles en utfordring knyttet til manglende incentiver for at mottaker skal øke sin inntekt. Progresjonsleddet i egenandelsberegningen gjør at i et ganske stort inntektsintervall, vil økning i inntekt medføre tilsvarende reduksjon av bostøtte.

En utfordring som det også pekes på ved de nye bostøttene er at de oppleves som uforutsigbare. Dette gjelder spesielt for husstander med variabel inntekt og for

beboere i UNGBO som er unge beboere som ofte er i kvalifiseringsløp og derfor i større grad enn andre har variabel inntekt. Det er også en utfordring at den statlige bostøtten benytter et annet inntektsgrunnlag enn den kommunale. Den statlige bostøtten beregnes fra inntekt for måneden det utbetales bostøtte for, mens den kommunale beregnes fra gjennomsnittet av de fire foregående månedene det utbetales bostøtte for.

Både forskrift og saksbehandlingssystem treffer godt etter hensikten. Forskriften er modernisert og utelukker i større grad urimelige resultater, samt at den oppleves som utfyllende og tydelig. Saksbehandlingssystemet Kombo erstattet et system som var uforutsigbart og hadde flere begrensninger og feil. Det er derfor en stor gevinst for forvaltningen av bostøtte, at et nytt og moderne system er tatt i bruk.

Hovedkonklusjonen etter evaluering av innføring av de nye kommunale bostøttene er at innføringen i all hovedsak treffer etter den intensjon som var satt, men at det anbefales å gjøre noen justeringer og utredninger for å forbedre ordningen.

2 Innledning

Dette er ett innledende kapittel som først beskriver bakgrunn for innføringen av de kommunale bostøttene, Oslobostøtta og Kommunal behovsprøvd bostøtte (KBB). Deretter beskrives kort framgangsmåte og metode som er benyttet i rapporten.

2.1 Bakgrunn

Bystyret vedtok 25.05.2022 Sak 142/22 Byrådssak 70 av 31.03.2022¹ - Forskrift om bostøtter i Oslo kommune. Sakens vedtak 4 lyder: «Bystyret ber byrådet komme tilbake med en evaluering av den nye forskriften etter at den har virket i et år.»

Byrådsavdeling for sosiale tjenester har i brev datert 9.1.2024 gitt Velferdsetaten i oppdrag å gjennomføre evalueringen.

«Evalueringen skal favne bredere enn en teknisk gjennomgang/evaluering av forskriftsteksten. Det skal evalueres med bakgrunn i forslaget til ny bostøttemodell, som ble lagt frem gjennom sak 1/21. Der ble det skissert flere faktorer som burde forbedres/ skulle oppnås:

- *Oslobostøtta skulle gi alle leietakerne en prosentvis reduksjon i husleien.*
- *Ingen leietakere skulle betale gjengs leie.*
- *Ny behovsprøvd bostøtte skulle gi en ytelse basert på forholdet mellom inntekter og husleie.*
- *Den skulle være uten øvre boutgifts grense, slik at leietakerne skulle få beregnet bostøtte ut fra den faktiske husleien.*
- *Den skulle kompensere for uførereformen, ved å gi uføretrygdde en bostøtte på linje med før reformen.*
- *Den skulle være innrettet slik at det lønner seg å få økte inntekter (i motsetning til tidligere bostøtter)- Dette skulle igjen medføre redusert innlåsingseffekt.*
- *Leietakere som har de høyeste inntektene skulle i mindre grad blir avhengig av økonomisk sosialhjelp.*
- *Nye bostøtter skulle for noen husstander gi økt kjøpekraft som følge av høyere bostøtte, og/eller at støtten gjør dem i stand til å leve av egne inntekter, uten å søke supplerende sosialhjelp til boutgiftene.*

I tillegg til at evalueringen gir svar på hvordan bostøttene oppfyller faktorene nevnt her, skal det evalueres følgende:

- *Hvordan fungerer Kombo vurdert opp mot bydelenes og Velferdsetatens behov for godt saksbehandlingssystem.*
- *Kan Kombo være med å påvirke utfallet av en søknad om bostøtte.*
- *Er det problemstillinger/ spørsmål som ikke er regulert i forskriften.*
- *Hvordan har Oslobostøttas midlertidige 25 % fungert, sammenlignet med ordinært nivå.*
- *Hvordan oppleves endringer i nivået på bostøtten for bostøttmottakerne, og for bydelene som behandler bostøttesakene.*

¹ [elnnsyn - Byrådssak 70 av 31.03.2022 - Forskrift om bostøtter i Oslo kommune – Bystyret - 25.05.2022 – Politisk sak](#)

- *Hvordan fungerer bostøttemodellen for hhv mottakerne, bydelene, Velferdsetaten og Boligbygg.*
- *Vurdering av om Sak 14/2003 Privat forslag fra Erling Folkvord (RV) vedrørende forslag om en gjennomgang av leienivået i kommunale boliger fortsatt bør være gjeldende (vedtaket regulerer varsling i analog/ brevs form når husleie og bostøtte endres samtidig)»*

2.2 Framgangsmåte og metode

Oppdraget har vært løst ved bruk av både kvantitativ og kvalitativ metode. Data er innhentet fra bostøttesystemet Kombo, Fasit (for sosialhjelp) og Husbanken sitt statlige bostøttesystem, for videre analyser..

Flere etater og organisasjoner har vært involvert i arbeidet. Velferdsetaten og Helseetaten har gjennomført flere møter og workshops, for å innhente erfaringer både fra hvordan den nye bostøtteordningen fungerer, men også hvordan systemstøtten oppleves.

Det er gjennomført intervjuer med bydelene Alna, Frogner, Gamle Oslo, Sagene og Østensjø, Ungbo, Boligbygg og Leieboerforeningen, for å få deres tilbakemeldinger og erfaringer knyttet til implementering av ny bostøtteforskrift og nytt saksbehandlingssystem. Etaten har fått innspill fra Boligbygg Oslo KF sitt beboerråd og Velferdsetatens brukerråd, som har delt bostøttemottakernes erfaringer med innføring av nye bostøtter. I tillegg er det gjennomført dybdeintervjuer med fire bostøttemottakere.

Denne rapporten er både en evaluering av den nye forskriften for kommunale bostøtter, hvilke effekter den har hatt for mottakere og saksbehandlere, samt en evaluering av effekten av det nye saksbehandlingssystemet Kombo.

Hovedfunnene baserer seg på data fra Kombo og intervjuene.

3 Beskrivelse av bostøtteordningene

I dette kapittel beskrives ordningene. Først beskrives historikk og bakgrunn for innføringen av de nye bostøttene, så beskrives kort den statlige bostøtten og så beskrives hvordan de kommunale bostøttene ser det ut i dag. Til slutt i kapitlet beskrives utviklingen i antall mottakere og utbetalinger på de kommunale bostøttene fra januar 2022 til april 2024.

3.1 Historikk

I år 2000 gikk kommunen fra å subsidiere leien i de kommunale boligene til å innføre gjengs leie som prinsipp for fastsettelsen av leieprisen i de kommunale leieboligene. Med gjengs leie menes en metode for beregning av husleie, basert på et representativt

gjennomsnitt av det leienivået som allerede er etablert på stedet ved leie av liknende husrom på liknende leievilkår.

Ved denne innføringen ble det etablert en bostøtteordning for leietakere i kommunal bolig (BKB) som hadde til hensikt å kompensere for den økte leien for de leietakere som ikke hadde nok inntekt til å kunne håndtere husleieøkningen. Før denne endringen ble boligen subsidiert ved å redusere husleien til alle beboere i kommunal bolig uavhengig av deres inntekt. Etter innføring av gjengs leie og BKB ble husstanden, ikke boligen, subsidiert ut fra husstandens inntekt (behov).

BKB var en sterkt progressiv bostøtteordning som dekket opptil 90 % av boutgiftene ut over en egenandel. Egenandelen var avhengig av husstandens familiestørrelses og skattbare inntekt. Satsene som lå til grunn for egenandelsberegningen var i liten grad endret siden innføringen av bostøtten og heller ikke justert for lønns- og prisvekst. Inntekten som ble benyttet var primært siste tilgjengelige skatteoppgjør, men det var mulig for saksbehandlere i bydel å endre inntekt dersom de ble kjent med at husstanden hadde hatt en betydelig inntektsendring. BKB ble saksbehandlet i et sårbart og foreldet saksbehandlingssystem. Derfor ble arbeidet med nytt saksbehandlingssystem startet i 2018.

Bostøtte for kommunale leietakere (BKB) hadde som formål å gi en løpende kommunal bostøtte som skulle gjøre det mulig å leie kommunal bolig. Ved en bred gjennomgang av husleie og bostøtte² ble det anbefalt å erstatte BKB med to nye bostøtter. Årsaken til dette var ønske om å beholde gjengs leie som husleiefastsettelsesmodell og å videreføre subsidieringen etter behov, ved hjelp av en kommunal bostøtte. Gjennomgangen viste også at manglende regulering av BKB hadde gjort virkemiddelet utdatert som støtteordning og det ble derfor anbefalt å innføre en ny behovsprøvd bostøtte. I tillegg til å anbefale å gi støtte etter behov, inneholdt også gjennomgangen en erkjennelse av at husleienivået ved bruk av gjengs leie hadde økt drastisk over tid, slik at selv husstander med normale inntekter fikk økonomiske utfordringer med husleien. Det ble derfor anbefalt å innføre en flat universell bostøtte for nesten alle leietakere med kommunal bolig og gjengs leie. Unntaket er for leietakere med Omsorg+ bolig og bolig med tilvisningsavtale.

I verbalvedtak H29/2021 Husleiefastsettelse i kommunale boliger og personrettede støtteordninger, nr. 3 i bystyresak 347/2020 ble det derfor besluttet; «BKB erstattes av Oslobostøtta med 11 pst reduksjon for alle i forhold til gjengs leie og en ny behovsprøvd kommunal bostøtte.»

² [Utredning om husleie og bostøtte i kommunale boliger](#)

Dette vedtaket ble fulgt opp med bystyresak 142/2022 *Forskrift om kommunale bostøtter*³ som ble vedtatt 25.05.2022, med formålsparagrafen, § 1, «*Forskriften skal legge til rette for at leiere av kommunal bolig kan få økonomisk støtte til husleie*».

De viktigste endringene fra gammel bostøtteordning (BKB) er først og fremst at det innføres to bostøtteordninger for leietakere i kommunal bolig: Oslobostøtta og kommunal behovsprøvd bostøtte (KBB). I tillegg innførte man et prinsipp om at dagens inntekt legges til grunn for beregning av behovsprøvd bostøtte. I likhet med den gamle BKB-ordningen utbetales både Oslobostøtta og KBB direkte til utleier, dvs. Boligbygg, bydel eller Velferdsetaten, og den kommer frem som fratrekk i husleien for leietaker.

Den nye forskriften åpner ikke opp for nye mottakergrupper. Mottakergruppen er den samme som tidligere, beboere i kommunal bolig, men den er utvidet i omfang fordi flere kvalifiserer. Innføringen av Oslobostøtta innvilges til alle som er tildelt kommunal bolig etter forskrift for tildeling av kommunal bolig uavhengig av inntekt.

3.2 Statlig bostøtte

Statlig bostøtte⁴ administreres av Husbanken og er en behovsprøvd bostøtte som gis til husstander med lave inntekter. Statlig bostøtte utmåles etter forholdet mellom boutgift og en egenandel som avhenger av inntekt og den gis uavhengig av disposisjonsform, dvs. både til leiere og eier. For å begrense utbetalinger og støttenivået på den statlige bostøtten er det innført en øvre grense på boutgifter. Boutgifter over øvre grense blir ikke tatt med i beregningen av bostøtten og dette skaper utfordringer i Oslo fordi øvre grense er betydelig lavere enn reelt leienivå⁵. Egenandelsutmålingen i den statlige bostøtten er brukt som mal i de nye kommunale bostøttene og dersom statlig bostøtte ikke hadde hatt en øvre boutgift så hadde antagelig behovet for den kommunal behovsprøvd bostøtten blitt borte.

3.3 Dagens kommunale bostøtter til beboere i kommunale boliger

3.3.1 Oslobostøtta

Oslobostøtten er en flat subsidiering av alle leieforhold hvor leietaker har fått tildelt bolig etter forskrift om tildeling av kommunal leiebolig. Det vil si at dette er en subsidiering av boligen og ikke beboeren. Alle som har fått tildelt bolig etter forskrift om kommunale boliger til gjengs leie kvalifiserer til Oslobostøtta, uavhengig av inntekt. Oslobostøtta utgjør en 11 % reduksjon av husleien.

³ [Forskrift om bostøtte i Oslo kommune](#)

⁴ [Bostøtte - Husbanken](#)

⁵ [Bostøtteordningen svikter større barnefamilier i storbyene - BOVEL](#)

3.3.2 Kommunal behovsprøvd bostøtte (KBB)

Kommunal behovsprøvd bostøtte er en videreføring av BKB hvor det er inntekten og boutgiftene til leietaker som er avgjørende for utmåling av denne støtten. Det er gjort noen endringer i hvordan støtten utmåles sett i forhold til BKB. I stor grad er den utformet etter modell av den statlige bostøtteordningen, men uten en grense for øvre boutgifter og med mer gunstige satser for barnefamilier og uføre. For en mer inngående beskrivelse av egenandelsberegningen for KBB så vises det til side 5-7 i saksfremlegg Byrådssak 70/22 – Forskrift om bostøtter i Oslo kommune⁶

For BKB ble siste kjente skatteoppgjør lagt til grunn som inntektsgrunnlag for utmåling av støtten. For KBB benyttes nå prinsippet om dagens inntekt. Det vil si at gjennomsnittet av de fire siste månedene legges til grunn for beregning av påfølgende måneds bostøtte (KBB). Dette betyr at bostøtten (KBB) kan variere fra måned til måned.

Grunnen til at det ble valgt et gjennomsnitt av de fire siste månedenes inntekt er for å unngå problemstillingen med NAV-ytelser som har 14 dagers utbetalingsfrekvens. Dette da NAV-ytelser utbetales tre ganger i enkelte måneder og påvirke utmåling av bostøtten. Det var også en intensjon at de med svært varierende inntekt fikk en mer stabil bostøtte per måned.

Innføring av de to nye kommunale bostøttene forutsatte at det ble utviklet nødvendig saksbehandlingssystem for å støtte prosessene i forvaltningen av ordningene. Helseetaten utviklet saksbehandlingssystemet Kombo som var klar til å tas i bruk i november 2022.

⁶ [Forskrift om bostøtter i Oslo kommune](#)

3.4 Utvikling i antall mottakere og utbetalinger

I dette delkapittelet beskrives utviklingen i antall mottakere og utbetalinger fra 2022, dvs mens det fortsatt var BKB, til april 2024. Dette gjøres både for å vise hvor mange som omfattes av den kommunale bostøtten og for å vise endringen som innføringen av de nye bostøttene har medført på overordnet nivå

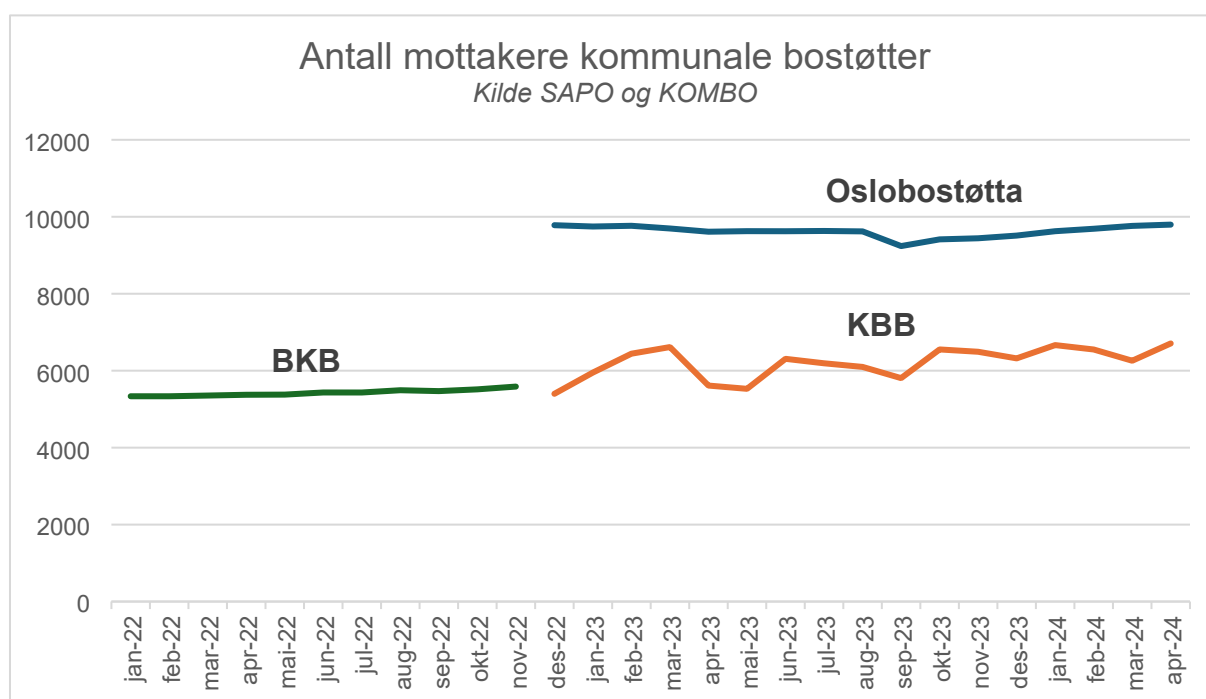
3.4.1 Økning i antall mottakere

Tall fra saksbehandlingssystemet Kombo viser at 9 622 mottakere mottar Oslobostøtta i gjennomsnitt hver måned. **Figur 1** viser at antallet mottakere av Oslobostøtta har vært relativt stabilt med drøyt 9 600 husstander i måneden. Unntaket er ved innføring av 25 % sats for Oslobostøtta i september 2023. Da var det var en liten nedgang i antall mottakere pga. forsinket saksbehandling fra én bydel.

Gjennomsnittet for mottakere av KBB ligger på 6206 mottakere i måneden. Alle som mottar KBB mottar også Oslobostøtta. Antall mottakere av KBB varierer mer enn antallet mottakere av Oslobostøtta. Dette er som forventet i og med at KBB er behovsprøvd og antall mottakere dermed vil variere mer.

Figur 2 viser at det etter innføringen av de nye bostøttene er betydelig flere mottakere samlet sett enn i den tidligere ordningen BKB. BKB hadde i 2022 i gjennomsnitt 5428 mottakere hver måned. Dette er nesten 1000 færre mottakere i gjennomsnitt en antallet med KBB og Oslobostøtta.

Figur 1: Månedlig antall mottakere Oslobostøtta, KBB og BKB

Oslo hadde 13 910 kommunale boliger i 2023. Tallene viser at ca. 70 % av husstandene i kommunale boliger mottok Oslobostøtta. Ikke alle som bor i kommunal bolig har rett på denne støtten. En del beboere i kommunale boliger er ikke omfattet av forskriften, som for eks. beboere i Omsorg+ boliger. I tillegg har enkelte beboere subsidiert husleie og kvalifiserer derfor ikke til Oslobostøtte. Alle som bor i Boligbygg sine boliger med gjengs leie mottar Oslobostøtta, og bydelene rapporterer om at for deres egeninnleide boliger med gjengs leie blir husleien fratrasket 11 prosent bostøtte. Det går derfor an å konkludere med at alle boliger som kvalifiserer for Oslobostøtta har fått redusert husleie.

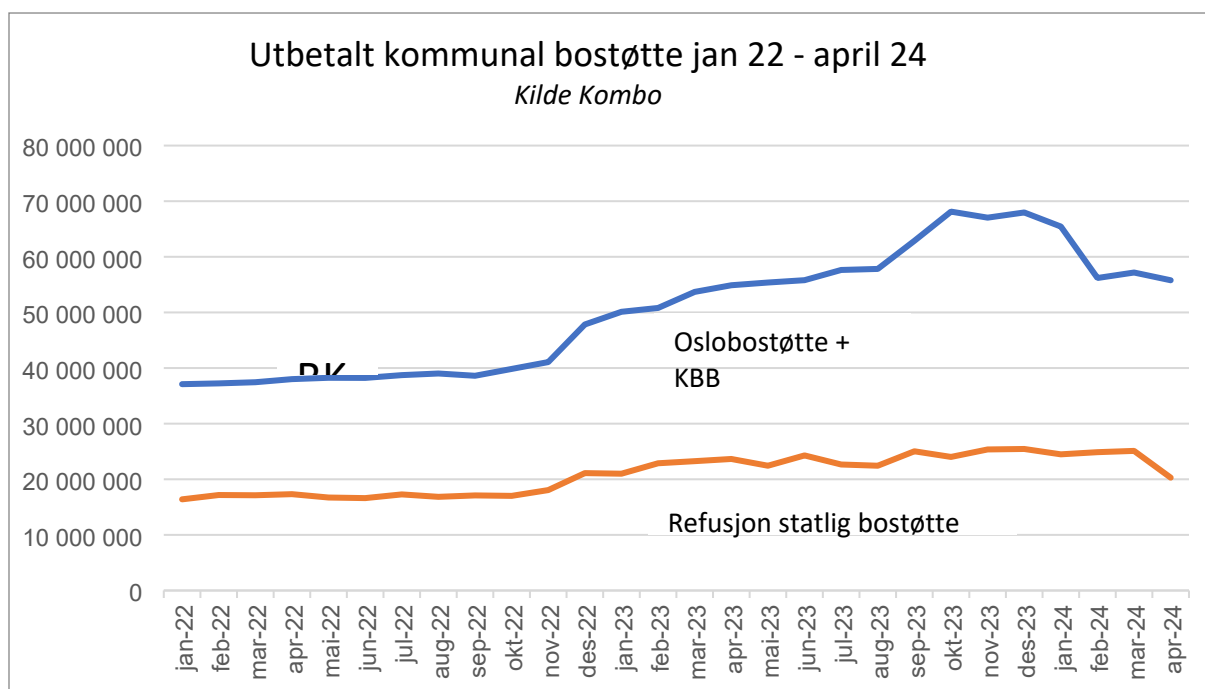
Det er også klart at mange flere av husstandene har rett på kommunal bostøtte etter innføring av Oslobostøtta og KBB, noe som også var målet med de nye bostøttene.

3.4.2 Økte utbetalinger

Innføringen av Oslobostøtten har ført til en betydelig økning i utbetalingene. **Figur 2** viser månedsutbetalinger av de kommunale bostøttene for beboere i kommunal bolig. Frem tom november 2022 er det BKB som vises og etter det er Oslobostøtte + KBB. Figuren viser at med BKB lå bruttoutbetalingene på ca. 40 millioner kroner i måneden, og med de nye bostøttene ligger brutto månedsutbetalingen mellom 50 og 55 millioner kroner. Også refusjonen fra statlig bostøtte har økt fra 16-17 millioner i måneden til 21-25 millioner i måneden. Slik at nettoutbetalinger har økt med mellom 7 og 10 millioner kroner i måneden.

I perioden september 2023 – januar 2024 ble Oslobostøtta økt fra 11 til 25 % pga. ett budsjettforlik mellom byrådet og Rødt. I perioden med 25 prosent Oslobostøtte økte både brutto og netto utbetalingene med ca. 10 millioner i måneden.

Figur 2: Månedlig utbetaling av kommunal bostøtte

Selv om det har vært en betydelig vekst i utgiftene til bostøtte så er utgiftene så langt lavere enn det som var forventet ved innføring. I 2023 var det et underforbruk av budsjetterte midler for bostøtte på 100 millioner kroner og også i 2024 blir det et betydelig underforbruk knyttet til de kommunale bostøttene.

4 Analyse og estimer av konsekvenser for mottakerne

I dette kapitlet gjennomgås analysen og estimatene som er gjort. Utgangspunkt for estimatene som gjøres er i stor grad målsetningene som lå til grunn for innføringen av de kommunale bostøttene. Metoden som benyttes er estimering av forskjellen mellom den gamle BKB og de nye bostøttene for enkelthusholdninger. Dette gjøres for de sentrale målsetningene som lå til grunn ved innføring av de nye bostøttene.

4.1 Målsetninger

I 142/22 Byrådssak 70 av 31.03.2022⁷ - Forskrift om bostøtter i Oslo kommune står det følgende om overordnede målsetninger for Oslobostøtta og Kommunal behovsprøvd bostøtte:

«Oslobostøtta er en flat bostøtte hvor målsettingen er at den skal gi en generell reduksjon av bostøttene for husstander som leier kommunale boliger.

⁷ [elInnsyn - Byrådssak 70 av 31.03.2022 - Forskrift om bostøtter i Oslo kommune - Bystyret - 25.05.2022 - Politisk sak](#)

Kommunal behovsprøvd bostøtte er ment å treffe de som har mest behov for støtte. En av hovedmålsettingene ved utformingen av forskriften har vært å unngå en fattigdomsfelle i forhold til inntekt. Slik dagens BKB er utformet, kan leiere miste mer i bostøtte enn man øker i inntekt. Forslaget til ny Kommunal behovsprøvd bostøtte bygger på regelverket til den statlige bostøtten. Ved å benytte Husbankens allerede utprøvde modell så unngår en denne fattigdomsfella. En annen viktig forutsetning er å i større grad unngå at folk med trygdeinntekter og pensjon skal behøve å være avhengige av sosialhjelp i tillegg til bostøtte. Ved å basere satsene i den kommunal behovsprøvde bostøtten på grunnbeløpet i folketrygden (G), sikres det at det hele tiden er oppdaterte satser.»

I selve forskriften er følgende mål beskrevet i § 4 og 7;

«Oslobostøtta skal gi lavere leie enn husleie jf. § 3 c) for alle leiere i kommunal bolig med gjengs leie.»

«Kommunal behovsprøvd bostøtte skal legge til rette for at leiere med lav inntekt i kommunal bolig med gjengs leie kan få økonomisk støtte til husleie. Denne bostøtten kommer i tillegg til Oslobostøtta.»

I dette kapitlet vurderer vi om de nye bostøtteordningene treffer de overordnede målsettingene og formålene som ble lagt til grunn for innføringen av ordningene.

4.2 Reduksjon i boutgiftene for de som leier kommunal bolig

Det var en målsetning ved innføringen av bostøttene at leietakere som leier kommunal bolig i Oslo skal få en reduksjon i boutgiftene. Oslobostøtta og kommunal behovsprøvd bostøtte gis kun til de som har fått tildelt bolig etter forskrift om kommunale boliger⁸ og som får fastsatt husleien til gjengs leie. Så i praksis er dette en evaluering av om denne gruppen har fått en reduksjon i boutgiftene.

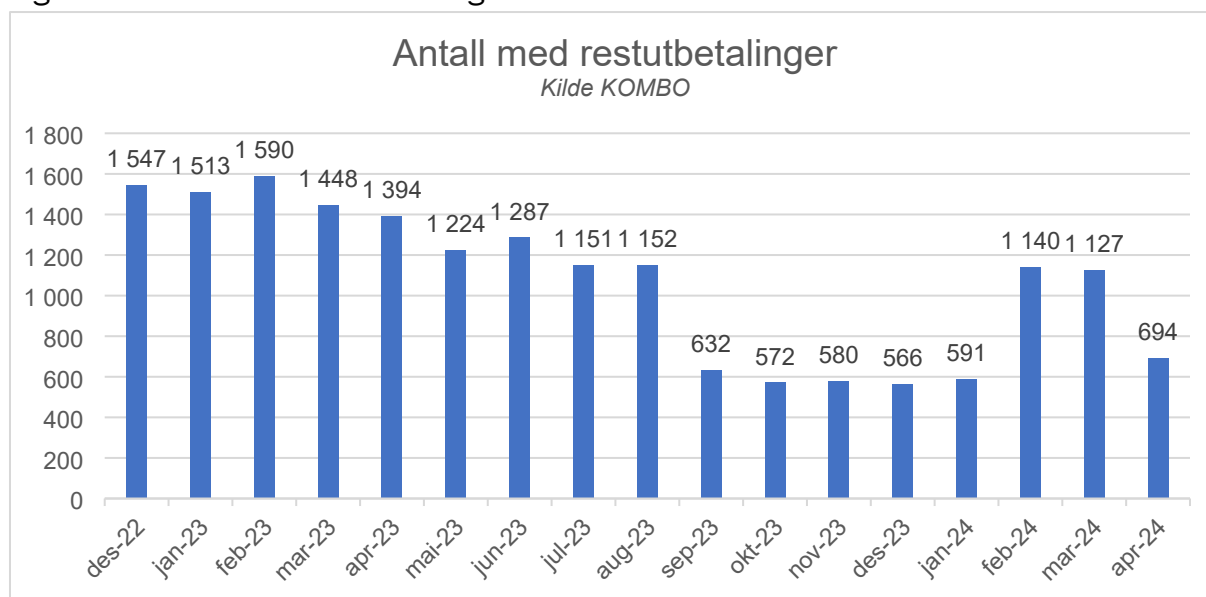
Det søkes om kommunal bolig og kommunal bostøtte i samme skjema. Vedtak om Oslobostøtta fattes parallelt med vedtak om tildeling av kommunal bolig. Det er ikke mulig å reservere seg mot Oslobostøtta før søknaden sendes, dette gjøres for å sikre at alle får Oslobostøtta fra første husleie. Mottakere som ikke ønsker å motta Oslobostøtta kan unnlate å oppfylle kravene i forskriften; for eksempel ved å ikke samtykke til transport i den statlige bostøtta. Enkelte bydeler meldte at noen søkere valgte å ikke samtykke til transport i den statlige bostøtten, med den konsekvens at Oslobostøtta bortfalt, fordi de heller ville ha den statlige bostøtten utbetalt direkte til konto. Allikevel skjer det i liten grad at mottakere sier fra seg Oslobostøtta.

⁸ <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2023-08-30-1892>

For noen husstander er den kommunale bostøtten mindre enn den statlige bostøtten. Det vil si at kommunal bostøtte ikke fører til økt støttebeløp for disse mottakerne.

Figur 3 viser antallet husstander som har fått restutbetaling av statlig bostøtte. Det vil si antall husstander som har fått mer i statlig bostøtte enn i kommunal bostøtte i den aktuelle terminen. For disse husstandene har ikke innføringen av de nye kommunale bostøttene medført en reduksjon i boutgiftene.

Figur 3: Antall med restutbetaling

Den kommunale bostøtten er basert på de ordinære satsene fra den statlige bostøtten, men uten en øvre boutgift som den statlige bostøtten har. I prinsippet betyr det at den kommunale bostøtten skal være høyere enn den statlige for de fleste mottakerne. Det er flere årsaker til at dette ikke er tilfellet for alle, hovedsakelig en kombinasjon av midlertidige statlige satser og ulike inntektsgrunnlag. Den statlige bostøtten har hatt høyere midlertidige satser som følge av høye strømpriser og dyrtid i nesten hele perioden som de nye bostøttene har eksistert. Den kommunale bostøtten har ikke hatt samme økning i satsene. F.o.m. april 2024 var den statlige bostøtten tilbake til ordinære satser og antallet med restutbetaling ble da nesten halvert.

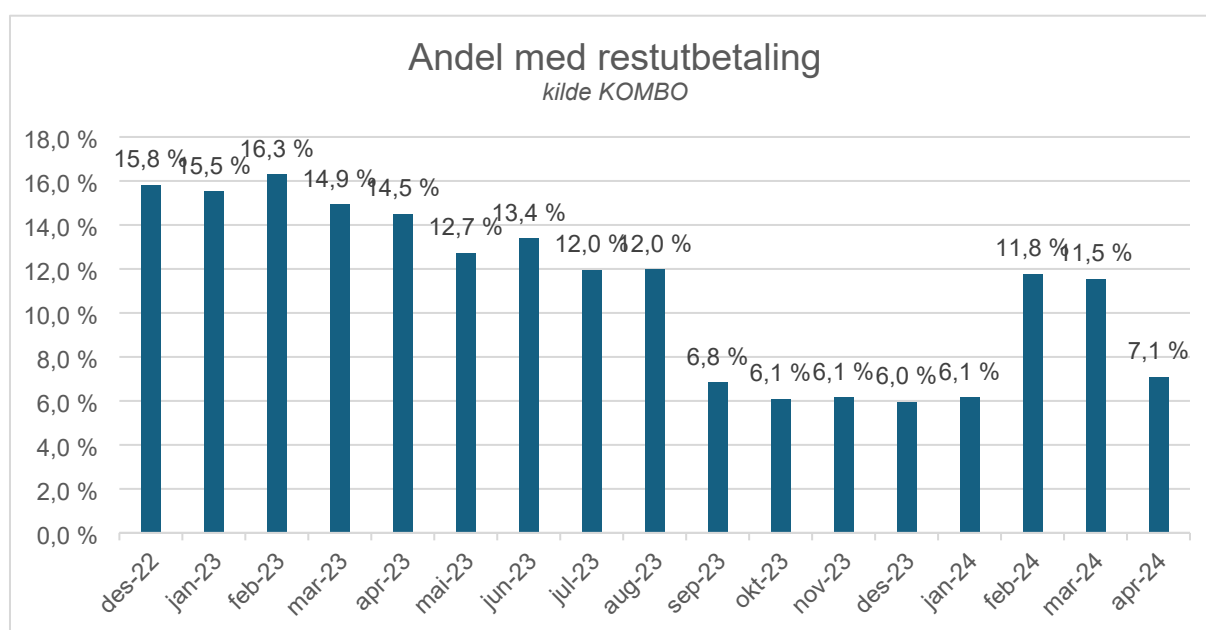
Inntektsgrunnlaget til den statlige bostøtten og den kommunale bostøtten er ulikt. Statlig bostøtte baserer seg på månedlig inntekt fra a-ordningen, mens den kommunale bostøtten frem til og med oktober 2023 baserte seg på siste tilgjengelige inntekt. For perioden mellom november 2023 og februar 2024 baserte den kommunale bostøtten seg på gjennomsnittet av inntekten i perioden juli til oktober 2023. Fra og med mars 2024 ligger de fire foregående måneders inntekt til grunn for beregningen. Årsaken til at ikke nytt inntektsgrunnlag ble innført i november 2022, da

de nye bostøtteordningene ble innført, skyldes at det var behov for systemteknisk utvikling.

Avviket i inntektsgrunnlaget gjør at for mottakere som har inntektsnedgang, vil tidvis den statlige bostøtten overstige den kommunale støtten. I perioden fra september 2023 til januar 2024 var Oslobostøtta på 25 % og det har også ført til en halvering av antall mottakere med restutbetaling.

Figur 4 viser andelen mottakere av kommunal bostøtte som hadde høyere statlig bostøtte enn kommunal bostøtte fra desember 2022 til april 2024. Andelen har variert mellom 16,3 % (februar 2023) til 6,0 % (desember 2023).

Figur 4: Andel med restutbetaling

Målsetningen om å gi alle lavere leie er i stor grad oppfylt. De som ikke får Oslobostøtta, har ikke samtykket i transport av statlig bostøtte.

Velferdsetatens vurdering er at målsetningen om at de som leier kommunal bolig skal få en generell reduksjon i husleien også er ivarettatt i ordningen. Andelen som mottar høyere statlig enn kommunal bostøtte er begrenset til mellom 6 og drøyt 16 prosent, og det skyldes i stor grad økning i midlertidige satser i den statlige bostøtten. Det er ikke hensiktsmessig at den kommunale bostøtten skal følge alle midlertidige endringer i den statlige bostøtte.

Hvis det gjøres varige endringer i den statlige bostøtten, bør det vurderes å justere også den kommunale. For eksempel ble egenandelsberegning i den statlige bostøtten endret 1. juli. Dette kan føre til at noen flere vil få mer i statlig bostøtte enn i kommunal bostøtte. I og med at Oslo kommune tar transport i den statlige bostøtten

vil det være uheldig om mange husstander på permanent basis får mer i statlig enn kommunal bostøtte. Mottakerne vil i praksis oppleve det som en forsinkelse av sin utbetaling. Velferdsetaten anbefaler at Oslo kommune endrer egenandelsberegningen på KBB slik at den blir lik den statlige.

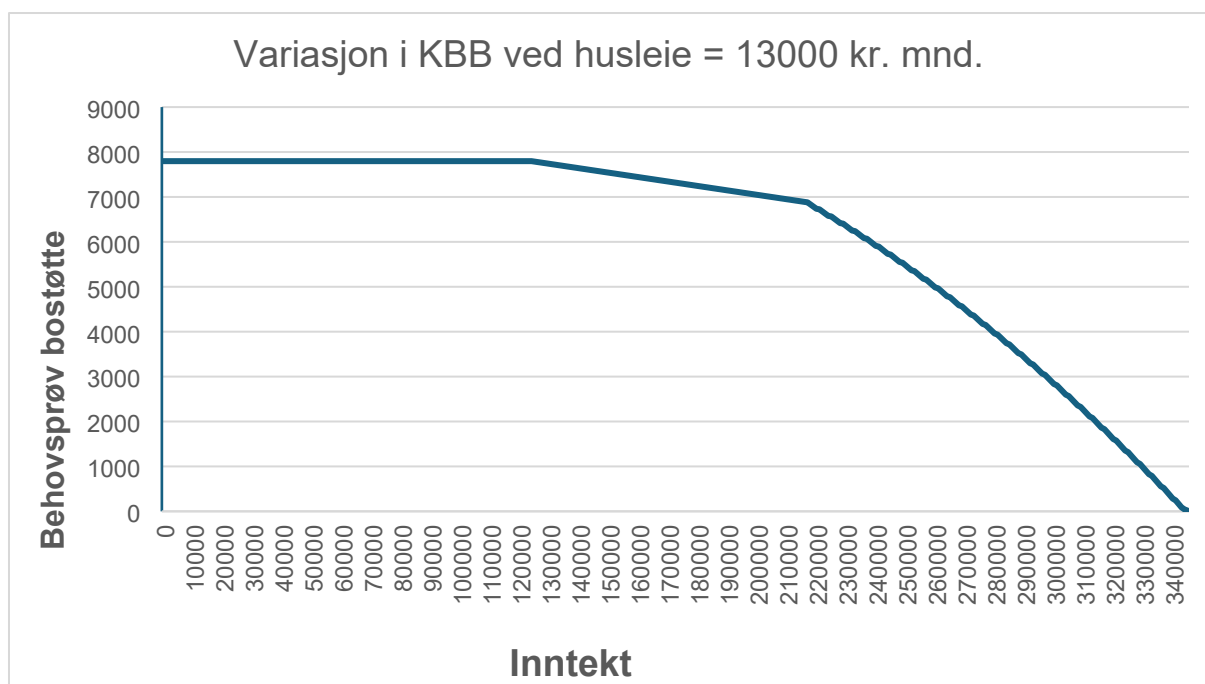
4.3 Sammenheng mellom inntekt, husleie og bostøtte

Den behovsprøvde bostøtten, KBB, baserer seg på en utregning hvor netto husleie⁹ trekkes fra en egenandel. Egenandelen varierer i forhold til husstandens inntekt. Utmålt bostøtte er derfor en funksjon av husstandens boutgifter og inntekt. Det er ingen grense for øvre boutgift i den behovsprøvde bostøtten, i motsetning til den statlige bostøtten. Dette betyr at i den kommunale bostøtten, blir hele husleien inkludert i utmålingen av bostøtte. Det betyr også at det ikke er noen fast inntektsgrense for når en kan motta behovsprøvd bostøtte slik det er i den statlige bostøtten. Men det er inntektsgrenser for ulike husleienivåer, dess høyere husleie dess høyere reel inntektsgrense. Som hovedregel vil derfor mottaker få mer i kommunal enn i statlig bostøtte.

Figur 5 viser hvordan bostøtten varierer med inntekt for en enslig husstand som bor i en kommunal bolig med en husleie på 13 000 kroner. Eksempelet viser at for en inntekt opp til 1G, mottar husstanden 7 798 kroner i kommunal bostøtte, dette er minste bostøttebeløp i den behovsprøvde bostøtten for en husleie på 13 000 kr. Deretter reduseres bostøtten med stigende inntekt. For en husleie på 13 000 kroner er den reelle øvre inntektsgrensen for å motta behovsprøvd bostøtte 344 000 kroner.

Figur 5: Estimert utbetalt bostøtte ved husleie = 13 000 kroner i måneden

⁹ Netto husleie = Husleie - Oslobostøtta

Fordi all husleie fratrasket Oslobostøtta blir inkludert i beregningsgrunnlaget for KBB, så varierer inntektsgrensen med husleien. Den varierer også med størrelsen på husstanden og om husstanden har uføretrygd eller annen inntekt. Tabell 1 viser inntektsgrenser for ulike familietyper og ulike husleier. Inntekten som ligger til grunn, er husstandens samlede inntekt fra personer over 20 år i husstanden.

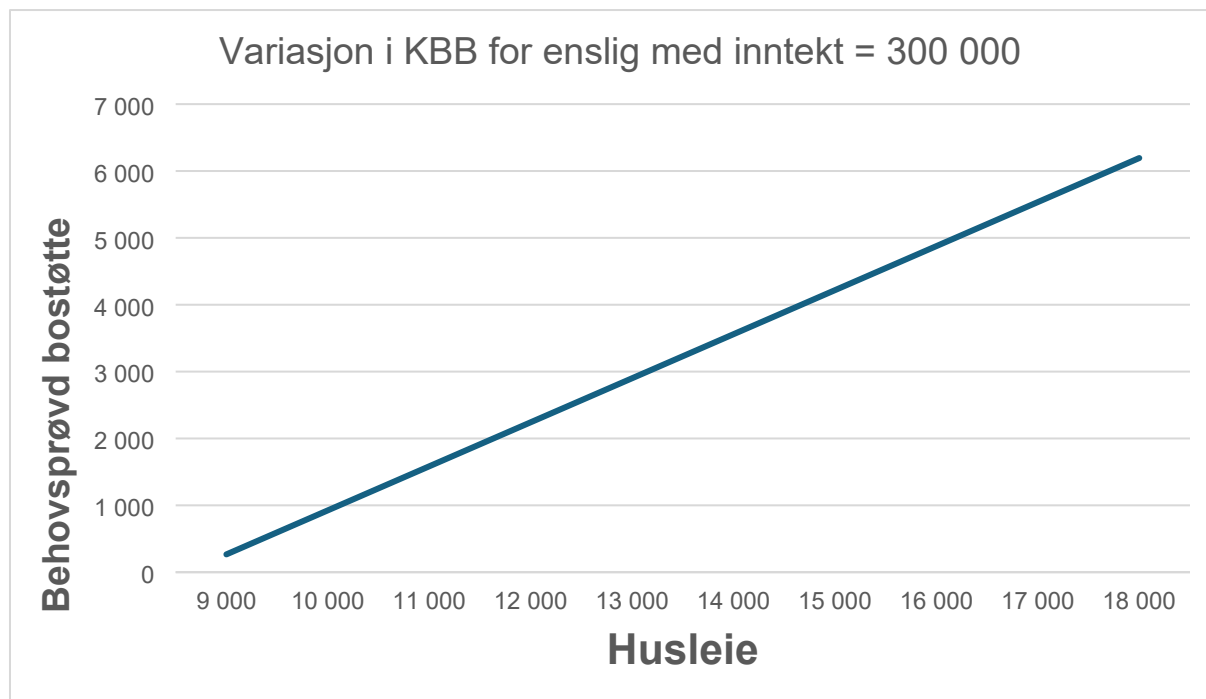
Tabell 1 Inntektsgrenser etter ulike husleier og familietyper

Husleie	Familietype				
	1 person	1 ufør	enslig med 1 barn	par uten barn	par med 2 barn
10 000	315 000	390 000	378 000	346 000	472 000
11 000	325 000	403 000	390 000	357 000	487 000
12 000	335 000	416 000	402 000	369 000	503 000
13 000	344 000	428 000	414 000	379 000	517 000
14 000	354 000	439 000	425 000	389 000	531 000
15 000	363 000	450 000	435 000	399 000	544 000
16 000	372 000	461 000	446 000	409 000	558 000
17 000	380 000	472 000	456 000	418 000	571 000
18 000	388 000	482 000	466 000	427 000	583 000
19 000	397 000	492 000	476 000	436 000	595 000
20 000	404 000	501 000	485 000	444 000	606 000

Figur 6 viser hvordan den behovsprøvde bostøtten varierer med ulik husleie for en enslig husstand med inntekt på 300 000 kroner. Ettersom egenandelen er den samme,

er det en lineær sammenheng mellom økt boutgift og bostøtten. Den behovsprøvd bostøtten varierer derfor med husleien.

Figur 6: Behovsprøvd bostøtte per måned for enslig med inntekt = 300 000

På bakgrunn av dette kan vi konkludere med at den nye behovsprøvd bostøtten legger til rette at leietakere i kommunal bolig med lav inntekt kan få økonomisk støtte. Den legger også til rette for at støtten varieres etter både inntekt og boutgifter, det vil si at den er behovsprøvd basert på inntekter og boutgifter.

Selv om variasjonen med inntekt er ønskelig så kan det også medføre mangel på forutsigbarhet for mange husstander med variabel inntekt. Spesielt gjelder dette etter innføring av faktisk inntekt. Det bør derfor vurderes om inntektsgrunnlaget som ligger til grunn for utmålingen bør gjøres mer stabil, slik at forutsigbarheten for mottakerne blir større.

4.4 Den behovsprøvd bostøtten skal kompensere for uførereformen.

Uførereformen¹⁰ ble innført 1. januar 2015 og medførte at uførepensjon ble erstattet av uføretrygd. Reformen medførte en høyere brutto stønad for de uføre, men også en høyere skatteprosent. Det var en målsetning om at ingen uføre skulle få mindre disponibel inntekt som følge av reformen.

¹⁰ <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/asd/nyheter/2014/Uforereformen-iverksettes-i-2015/id2005733/>

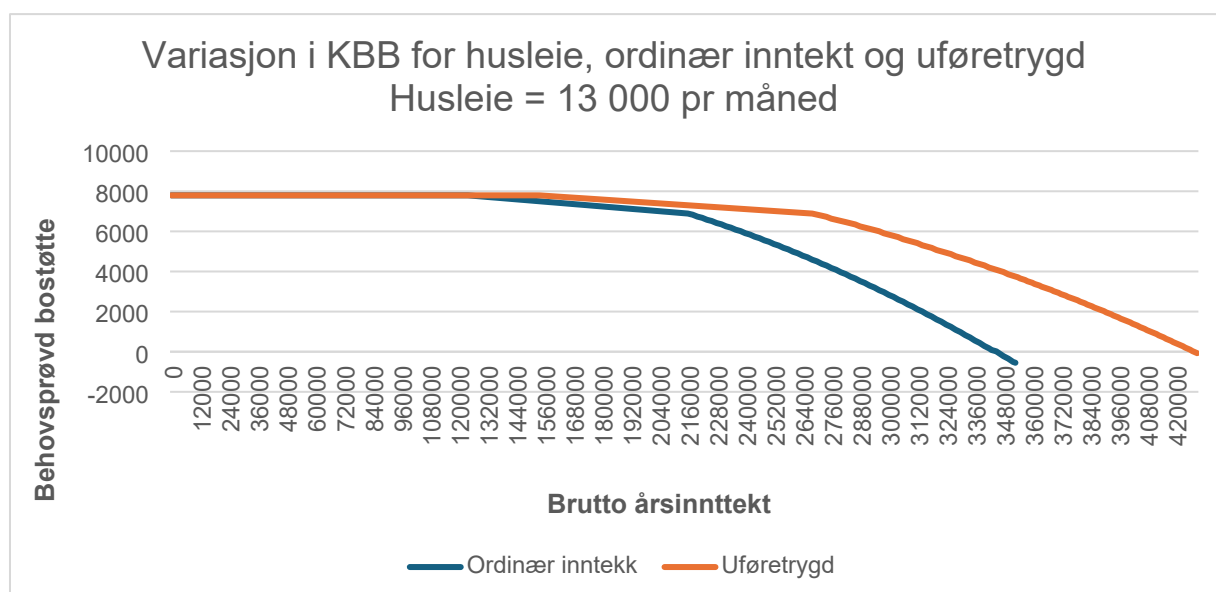
Siden både statlig og kommunal bostøtte beregnes ut fra bruttoinntekt medførte reformen en redusert bostøtte for uføre. Den statlige bostøtten kompenserte dette delvis, ved å innføre en overgangsordning¹¹ for uføre som hadde bostøtte i desember 2014. I den gamle kommunale bostøtteordningen ble også uføre kompensert ved at uføretrygden ble dividert med en faktor på 1,24. Faktoren på 1,24 baserer seg på at brutto uføretrygd i gjennomsnitt var 24 % høyere enn brutto uførepensjon.

Ved innføringen av de nye kommunale bostøttene ble justeringsfaktoren for uføre videreført og forskriftsfestet.

Grunnlagsdataene fra saksbehandlingssystemet Kombo som er tilgjengelig for analyse, er ikke finmaskede nok til å kunne gjøre en kvantitativ analyse av registerdata og sammenligne uføre med andre mottakere. Uføre kommer imidlertid bedre ut enn andre grupper fordi deres bruttoinntekt blir vektet ned i beregningen av egenandel.

Figur 7 viser forskjellen i behovsprøvd bostøtte for en enslig person med husleie på 13 000 kroner dersom personen har ordinær inntekt eller uføretrygd.

Figur 7: Estimert utbetalt bostøtte pr. måned for ordinær inntekt og uføretrygd med husleie = 13 000 kroner pr. måned.

Den behovsprøvede bostøtten er innrettet slik at personer som mottar uføretrygd får mer i bostøtte enn mottakere med andre inntekter. Våre beregninger viser at uføre vil komme like bra ut eller bedre enn før uførereformen.

¹¹ <https://www.husbanken.no/person/bostotte/overgangsordning-ufore/>

4.5 De nye bostøttene skal være innrettet slik at det lønner seg å få økte inntekter.

Den tidligere kommunale bostøtten var innrettet slik at for enkelte mottakere ville en økning i inntekt medføre at reduksjonen i utbetalt BKB var høyere enn økningen i inntekt etter skatt. Med andre ord lønte det seg ikke å øke sin inntekt. I utredning om husleie og bostøtte i kommunal bolig¹² ble dette vist ved følgende tabell:

Tabell 2 Beregnet disponibel inntekt ved BKB

Beregnet disponibel inntekt enslig i kommunal bolig					
Inntekt pr år	Husleie pr måned	BKB i dag pr måned	Skatt pr år	Disponibel inntekt før husleie pr mnd	Disponibel inntekt etter husleie pr mnd
150 000	12 000	7 200	18 900	10 925	6 125
200 000	12 000	4 500	28 644	14 280	6 780
250 000	12 000	1 050	42 418	17 299	6 349

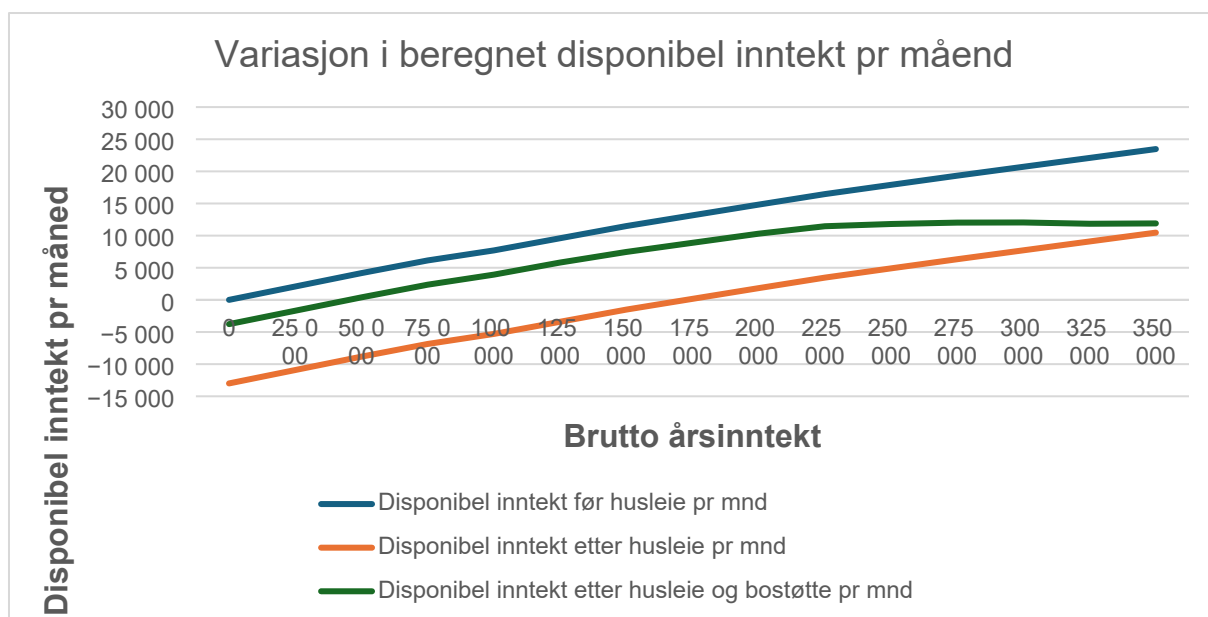
Tabellen viser at for en enslig med bruttoinntekt på 200 000 kroner så vil en inntektsøkning med 50 000 kroner medføre en nedgang i disponibel inntekt på 300 kroner i måneden.

Ved innføringen av de nye kommunale bostøttene var en av hovedmålsettingene at denne typen effekter skulle unngås. **Figur 8** estimerer disponibel inntekt før og etter husleie og med kommunal bostøtte. Til grunn for estimeringen ligger skatteetatens skattekalkulator for 2023¹³. Figuren viser at bostøtten øker husstandens disponible inntekt for alle inntektsintervaller. Men den viser også at for inntekter mellom 285 000 - 345 000 kroner, blir den disponible inntekten lavere ved økning i brutto inntekt.

Figur 8: Estimert disponibel inntekt for beboer i kommunal bolig

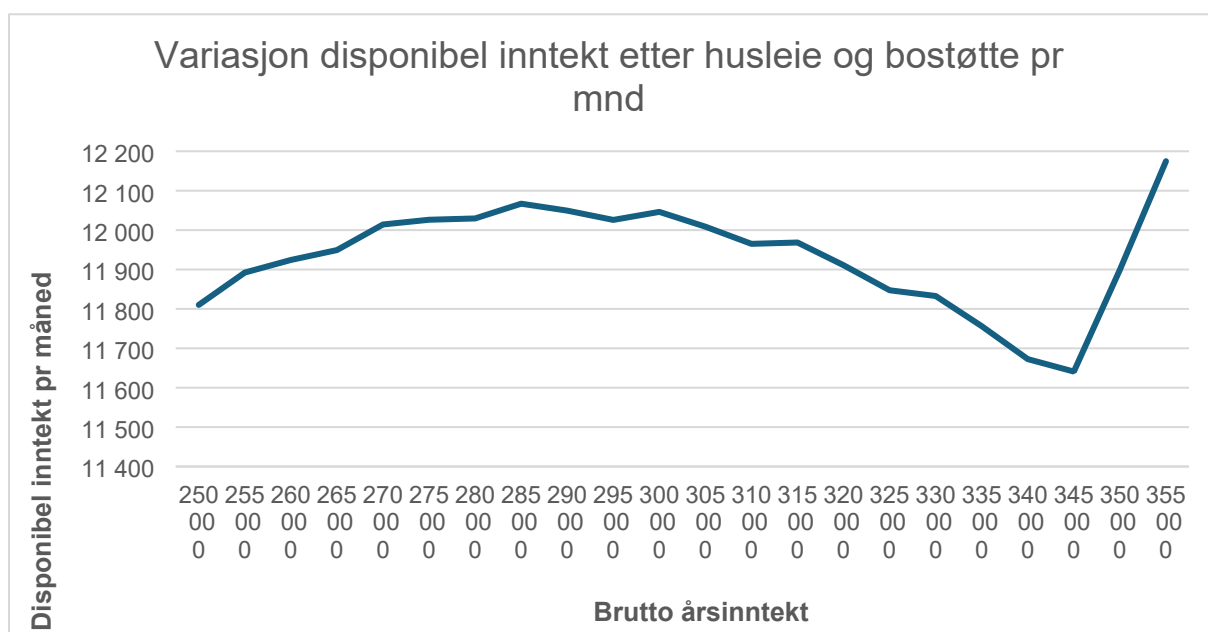
¹² <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/politikk/budsjett-regnskap-og-rapportering/tidligere-ars-budsjetter-og-regnskap/budsjett-og-regnskap-2021/budsjettforslag-2021-og-okonomiplan-2021-2024/>

¹³ [Skattekalkulator - Skatteetaten](#)

Det er egenandelsberegningen som gjør at effekten med redusert disponibel inntekt inntreffer. **Figur 9** tydeliggjør denne effekten for brutto årsinntekter f.om. 250 000 - 350 000 kroner. Fra 285 000 kroner er beregnet disponibel inntekt synkende frem til 345 000 kroner. Inntekten går ikke mye ned, men det er innenfor ett relativt langt inntektsintervall hvor disponibel inntekt ikke påvirkes av økt bruttoinntekt. Det vil si at bostøttene ikke fullt ut treffer på målsetningen om at den er innrettet slik at det alltid lønner seg å få økte inntekter. Samtidig er det viktig å understreke at inntektsintervallet for å kunne få behovsprøvd bostøtte er betydelig bredere enn det var for tidligere bostøtte.

Figur 9: Estimert disponibel inntekt for beboer i kommunal bolig

I Bovel (Oslo MET) sitt Notat 2, Bostøttens egenandelsberegning viser de til implisitt marginal skatt i den statlige bostøtten, og anbefaler å endre egenandelsberegningen for å motvirke dette. Siden den kommunale behovsprøvde bostøtten bygger på den statlige, har den samme effekt. Det ble innført forenklet egenandelsberegningen fra og med juli 2024 i den statlige bostøtten, for både å gjøre den enklere å forstå, og for å motvirke denne typen effekt. Dette er et tiltak som vi anbefaler innført i den kommunale behovsprøvde bostøtten, både for å redusere effekten med innlåsing i inntekt, og for å videreføre utgangspunktet med å bygge på modellen for egenandelsberegning i den statlige bostøtten.

4.6 Flere husstander skulle klare seg uten supplerende sosialhjelp.

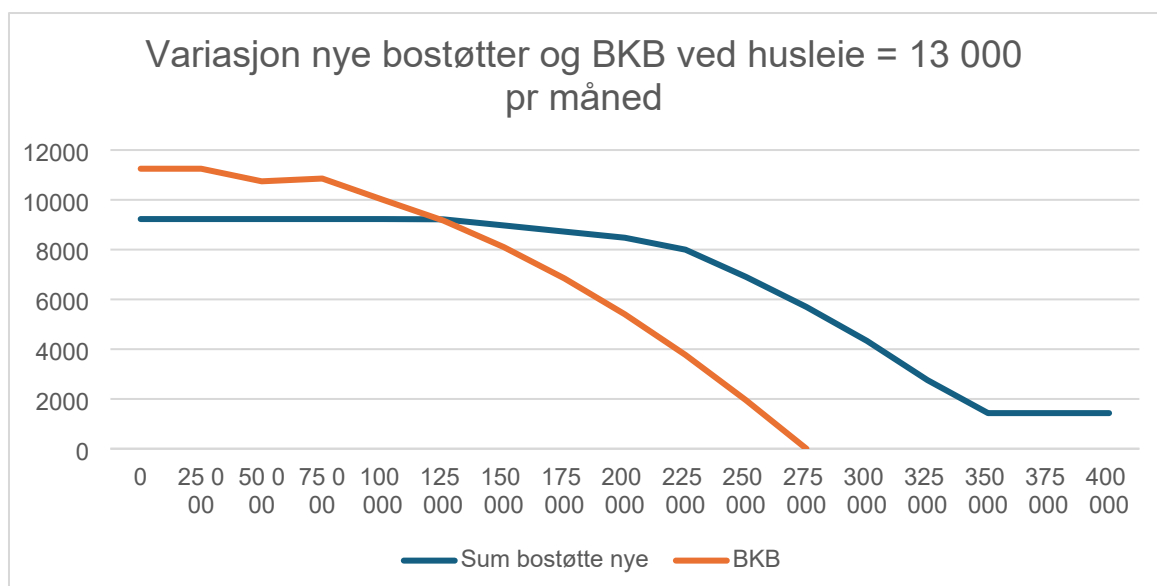
Ved innføringen av de nye kommunale bostøttene var det en klar målsetning om å øke kjøpekraften til beboerne i de kommunale boliger som har skattbar inntekt. Bostøtte er ment som en husleiesubsidie og ikke som en inntektssikring.

For å vurdere om målsetningen er oppnådd, ser vi på tre ulike eksempler som sammenligner effekten av gammel og ny bostøtteordning. Ved å se på situasjonen til en enslig, enslig med barn og to voksne med barn finner vi effekten av de nye bostøttene opp mot tidligere BKB. For hvert eksempel ser vi først på hva dette gir i bostøtte, deretter ser vi på forskjell i estimert disponibel inntekt og hvordan dette slår ut sammenlignet med veiledende sosialhjelpssatser for den aktuelle husstandstypen.

4.6.1 Enslig husstand med husleie = 13 000 kroner

Figur 10 viser forskjellen i utmålingen av den tidligere (BKB) og de to nye bostøttene (Oslobostøtta + KBB) for ulike brutto inntekter for en enslig mottaker med 13 000 kroner i månedlig husleie. Den viser at opptil en inntekt på 125 000 kroner var BKB høyere enn de nye bostøttene. Med en inntekt høyere enn 125 000 kroner vil mottaker få mer bostøtte med de nye bostøttene. De nye bostøttene er dermed i større grad rettet mot de som har inntekt over 150 000 kroner.

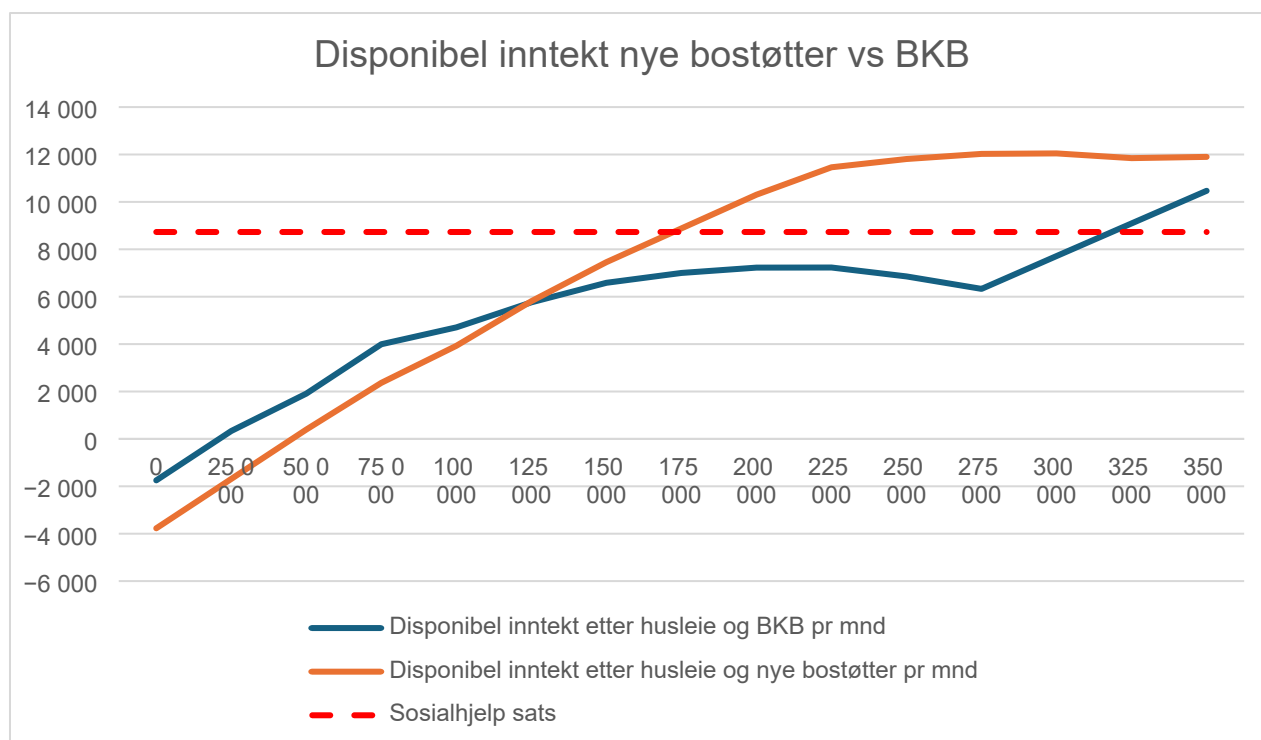
Figur 10: Nye bostøtter og BKB for husleie = 13 000 kroner per måneden.

Figur 11 viser hvordan dette slår ut i disponibel inntekt. Den viser at de nye bostøttene har økt den disponible inntekten for alle husstander med årlig bruttoinntekt over 125 000 kroner. Spesielt gjelder dette for mottakere med inntekt mellom 200 000 - 325 000 kroner. For husstander som ikke mottar behovsprøvd bostøtte er disponibel inntekt økt med Oslobostøtta, med 11%, som utgjør 1430 kroner i måneden ved en husleie på 13 000 kroner. Den stiplede linjen viser veiledende sosialhjelpssats for en enslig i Oslo i 2024¹⁴. Estimaten viser at disponibel inntekt løftes til over sosialhjelpssatsen for en enslig mottaker med inntekt over 175 000 kroner.

Figur 11: Estimert disponibel inntekt for enslig beboer i kommunal bolig ved ulike inntekter

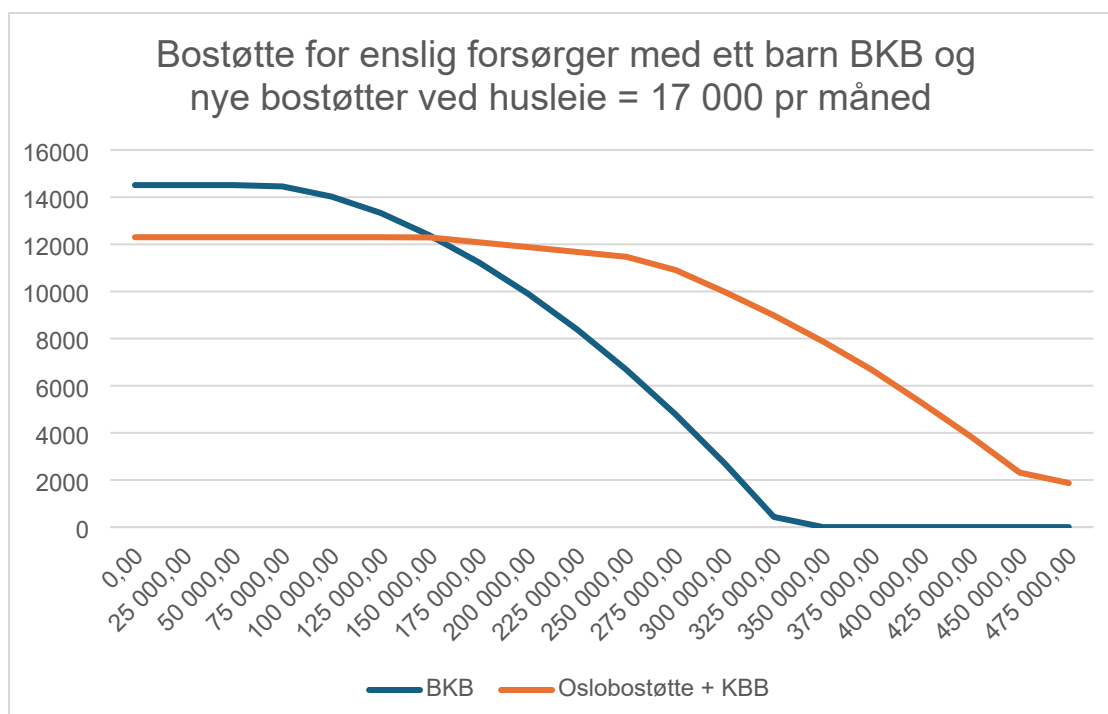
¹⁴ [Økonomisk sosialhjelp - Sosiale tjenester - Oslo kommune](#)

4.6.2 Enslig forelder med ett barn og husleie = 17 000 kroner

Figur 12 viser forskjellen i utmålingen av BKB og de nye bostøttene for en enslig forsørger med barn og husleie lik 17 000 kroner. Fra og med en bruttoinntekt over 150 000 kroner får denne type husstand mer i bostøtte ved de nye ordningene. Differansen i bostøtte er høyest i intervallet 225 000 - 400 000 kroner.

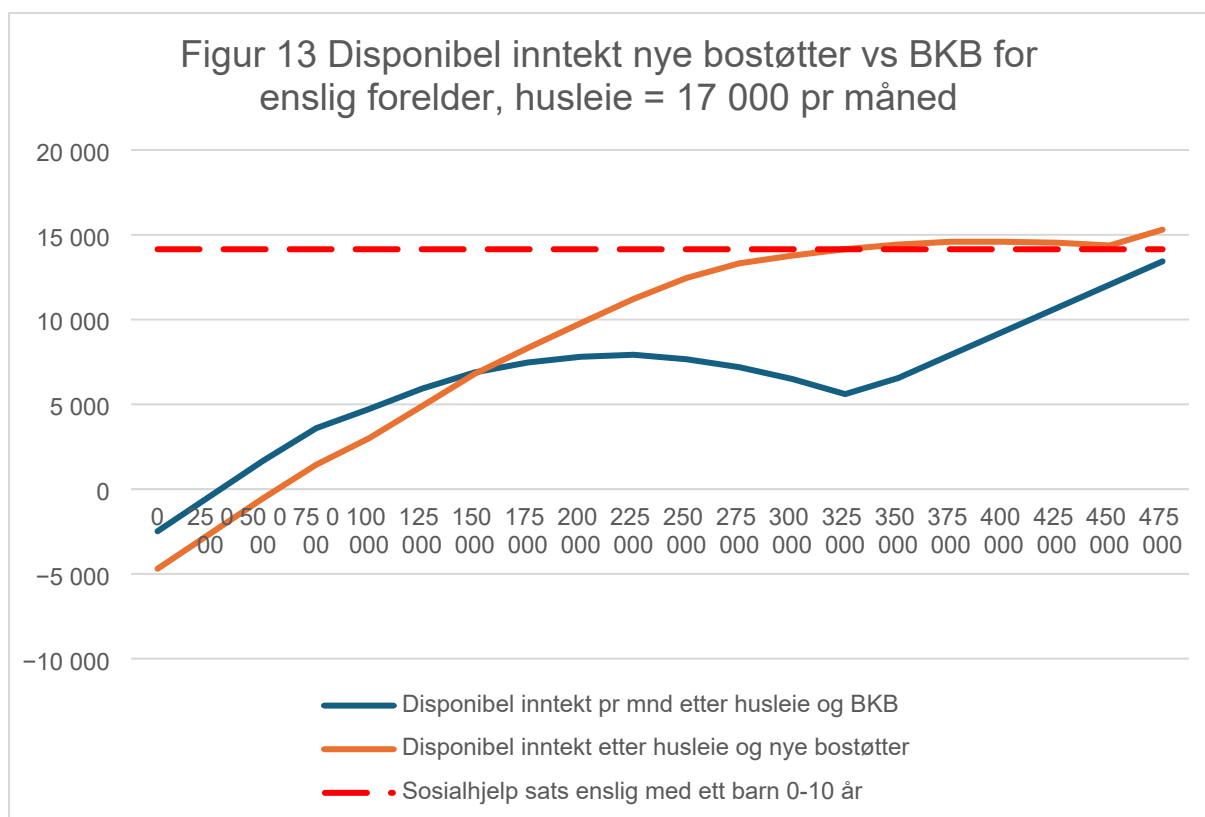
Figur 12: Kommunal bostøtte for enslig forsørger i kommunal bolig ved ulike inntekter

Ved innføring av de nye bostøttene var det viktig å gi husstander med barn en høyere stønad enn i den tidligere ordningen. Barn under 18 år vektet derfor mer enn voksne i egenandelsberegningen.

Figur 13 viser hvordan dette slår ut i disponibel inntekt. Den viser at en enslig forelder med bruttoinntekt lik 325 000 kroner øker sin disponible inntekt med nesten 10 000 kroner i måneden etter innføring av de nye kommunale bostøttene. Den stiplede linjen viser veiledende sosialhjelpssats for en enslig forelder med ett barn 0-10 år. Vi ser at de nye bostøttene løfter en slik husstand til rett over nivå med sosialhjelpssats ved en årsinntekt over 275 000 kroner.

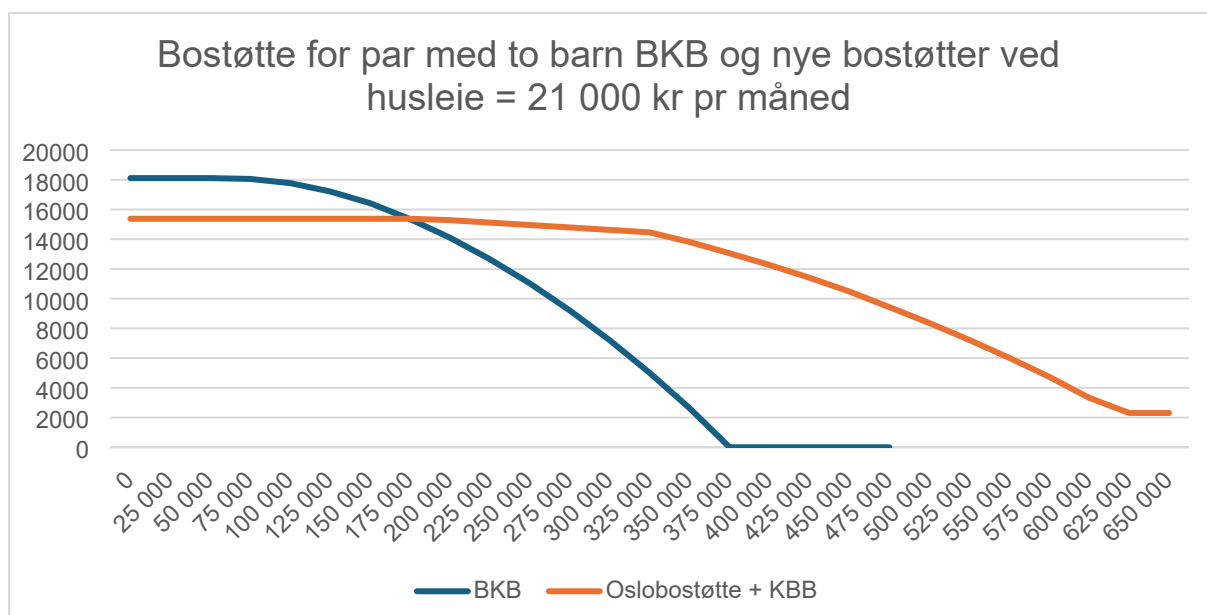
Figur 13: Estimert disponibel inntekt for enslig forsørger i kommunal bolig ved ulike inntekter

4.6.3 Familie med to voksne og to barn.

Figur 14 viser forskjellen i utmålingen av BKB og de nye bostøttene for en husstand bestående av to voksne og to barn under 18 år. Den viser at for inntektsintervallet 250 000 – 575 000 kroner gir de nye bostøttene denne type husstand en bostøtte som er betydelig høyere enn det BKB gjorde. Det betyr at for f.eks. en flyktningfamilie hvor begge de voksne har introduksjonsstønad på 2G (244 000 kroner), får en bostøtte på over 8 000 kroner i måneden.

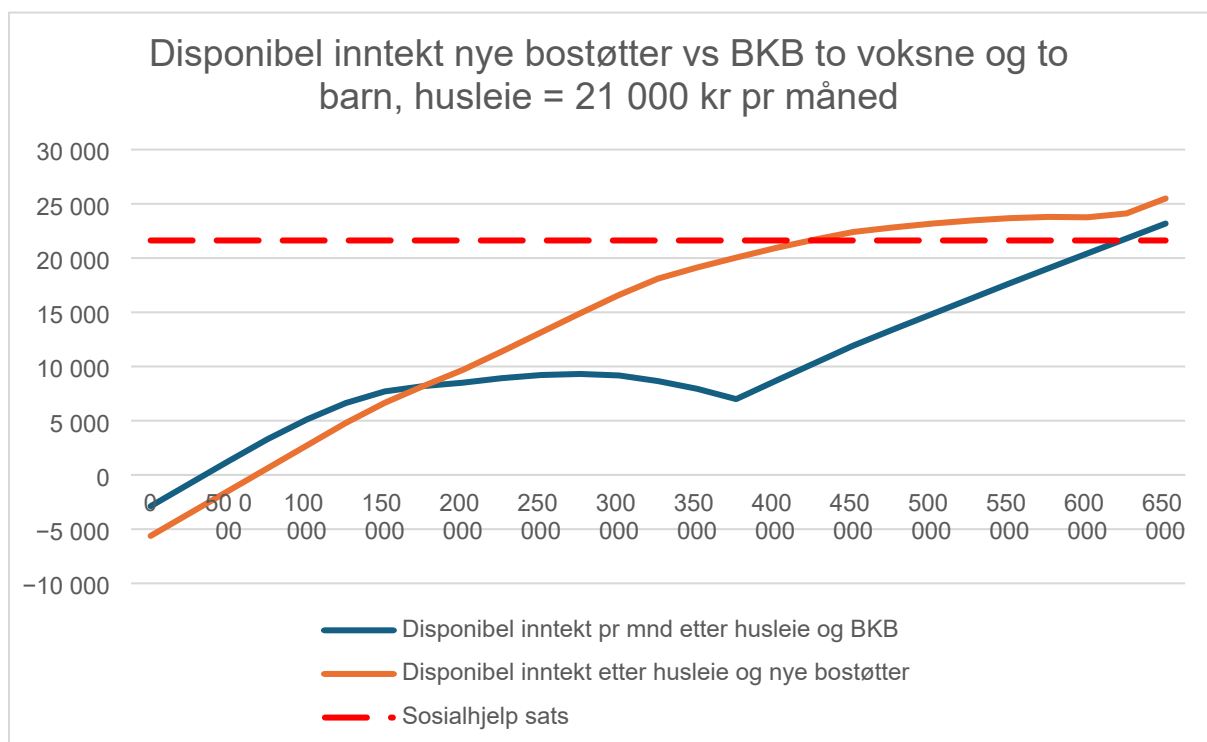
Figur 14: Kommunal bostøtte for par med to barn i kommunal bolig ved ulike inntekter

Ved beregning av disponibel inntekt for gifte/samboende med barn avhenger skatteberegningen av hvem i husstanden som har inntekt. Dersom kun én person har inntekt, blir skatten høyere enn om begge personer samlet har like høy inntekt.

I **figur 15** forutsettes det at begge de voksne i husstanden tjener like mye og dermed har lik skatt. Figuren viser at i inntektsintervallet 225 000 til 575 000 kroner, medfører de nye bostøttene en betydelig økning i husstandenes disponible inntekt. Dette medfører også et redusert sosialhjelpsbehov for husstander i denne gruppen.

Figur 15: Estimert disponibel inntekt for par med to barn i kommunal bolig ved ulike inntekter

4.7 Konklusjon estimer

Innføringen av de nye bostøttene har medført et betydelig løft i disponibel inntekt for husstander med inntektsintervallet 175 000 og 500 000 kroner. I dette intervallet befinner det seg husstander med introduksjonsstønad, lav uførestønad, alderspensjon og lave arbeidsinntekter. Det vil si at det er husstander som har faste skattbare inntekter. Estimaten viser at målsetningen om å redusere behovet for sosialhjelp er oppnådd for disse gruppene.

Samtidig er det forskjeller etter husstandstyper. Blant annet løftes enslige husstander i større grad over sosialhjelpssatsen, enn det husstander med barn gjør. Hadde beregningene inkludert barnetillegg for barn mellom 11-18 år, som er høyere enn barnetillegg for barn under 11 år¹⁵, hadde husstander med barn i større grad ligget under sosialhjelpssatsen også med de nye bostøttene. Men de vil også ha en økning i disponibel inntekt sammenlignet med KBB og målsetningen om å redusere sosialhjelps behovet er også oppfylt for denne gruppen.

5 Funn fra intervjuer

For å foreta en evaluering av innføring av de nye bostøtteordningene har Velferdsetaten intervjuet noen utvalgte bydeler, samt Ungbo, Boligbygg, Helseetaten, Leieboerforeningen og noen bostøttemottakere. Videre i dette kapittelet ser vi kort på hvordan bostøttene beregnes, for så å gjennom de viktigste tilbakemeldingene fra intervjuene.

Det er flere kilder til innsikt i opplevelsen fra mottakere av bostøtte. I denne rapporten har vi innhentet tilbakemeldinger fra mottakere av bostøtte, Leieboerforeningen, beboerrådet for kommunale leietakere i Oslo og hva bydelene opplever at er responsen fra mottakerne. Utvalget av mottakere av bostøtte er ikke et representativt utvalg siden utvalget er for lite, og synspunktene representerer ikke nødvendigvis flertallets oppfatning. Velferdsetaten har likevel valgt å ta dem med ettersom opplevelsene deres understøttes av bydelenes erfaringer.

5.1 Beregning av bostøtte

Oslobostøtta og kommunal behovsprøvd bostøtte blir ikke utbetalt til støtttemottaker, men blir trukket fra på husleiefakturaen som leietaker mottar. Det vil si at leietaker får redusert sin husleie med summen av det de får i bostøtte. Utbetalingen gjøres på forskudd slik at bostøttene gis for samme måned som husleiefakturaen gjelder.

Når husstander får tildelt kommunal bolig søkes det om både kommunal og statlig bostøtte. For å få kommunal bostøtte forutsettes det at søker samtykker til at kommunen kan ta refusjon, heretter kalt «transport», i den statlige bostøtten.

¹⁵ [Økonomisk sosialhjelp - Sosiale tjenester - Oslo kommune](#)

Husbanken tillater at kommuner kan ta transport i den statlige bostøtten for å dekke utgifter kommunen har til å dekke boutgifter, herunder bostøtte. Den behovsprøvde kommunale bostøtten er innrettet etter samme modell som den statlige bostøtten og baserer seg i likhet med den på brutto skattbar inntekt. Dette innebærer at uten transport kunne søker blitt dobbeltsubsidiert for samme husleie og fått utbetalt både kommunal og statlig bostøtte. Dette er ikke intensjonen med disse støtteordningene og kommunen tar derfor transport i den statlige bostøtten for å dekke utgifter til den kommunale bostøtten.

I tidligere bostøtteordning, BKB, ble siste kjente skatteoppgjør lagt til grunn for beregning av støttebeløp. Det førte til at støttemottaker fikk samme støttebeløp i et helt år, fram til nytt skatteoppgjør ble lagt til grunn. Fordelen med denne praksisen er at det gir leietaker forutsigbarhet over tid om hva som skal betales i husleie per måned. Ved innføringen av ny behovsprøvd bostøtte var det en målsetning om å legge prinsippet om dagens inntekt til grunn. Med tidligere praksis benyttet man inntekten som gjaldt om lag ett til to år tilbake i forhold til den støtten som skulle utbetales. Mye kan skje med inntekten i løpet av en så lang periode, og det var derfor et ønske om å benytte et mer oppdatert inntektsgrunnlag ved utmåling av bostøtten. Bakgrunnen for det var at mye kan skje med inntekten i løpet av en så lang periode. I en ny ordning var målet at man skulle gi en riktigere bostøtte, med mindre behov for endringsvedtak.

I den nye behovsprøvde bostøtten blir bostøtten beregnet en gang i måneden, og baserer seg på gjennomsnittet av de fire siste måneders inntekt. Dette gir en utmåling av støttebeløp ut fra oppdatert inntekt, og innebærer dermed en mer presis behovsprøving. Ulempen er at det fører til større uforutsigbarhet for leietakerne om hva husleien blir fra måned til måned.

5.2 Bystyresak 14/2003

I bystyrets sak 14/2003, privat forslag fra Erling Folkvord (RV), vedrørende forslag om en gjennomgang av leienivået i kommunale boliger fortsatt bør være gjeldende (vedtaket regulerer varsling i analog/brevs form når husleie og bostøtte endres samtidig), ble det vedtatt at leietakere i kommunal bolig skulle få opplyst hva den kommunale bostøtten ble ved endring av husleien. Informasjon om dette skulle sendes leietaker i god tid før husleieendringen inntrådte. Dette har tidligere vært praktisert ved at leietaker fikk denne informasjonen to måneder før husleieendringen.

Den nye forskriften legger til grunn prinsippet om dagens inntekt for å beregne den kommunale behovsprøvde bostøtten. Det vil si at støttemottakere med varierende inntekt får beregnet ny bostøtte hver måned. Støttemottaker får vedtak om dette, men det er ikke tidsrom for å informere leietaker i god tid før husleieendringen inntrer. Bystyrevedtaket krever varsling minst én måned før iverksettelse, men

faktura utstedes ikke før midt i måneden før forfall. Det finnes dermed ingen måte å tilpasse systemene for å oppfylle kravene til bystyrevedtaket.

5.3 Veiledning og service

Det rapporteres fra bydelene om økt pågang fra mottakere av bostøtte med ønske om forklaringer på endringene i bostøtten. Det er innført to nye kommunale bostøtter som er en endring i seg selv. I tillegg benytter den behovsprøvede bostøtten et mer oppdatert inntektsgrunnlag i beregningen enn tidligere bostøtte som benyttet siste skatteoppgjør. Nytt inntektsgrunnlag beregnes månedlig, framfor tidligere med årlig beregning. Dette er en overgang som har ført til mange endringer for støttemottaker, og det er dermed rimelig å anta at dette er begrunnelsen for økte henvendelser i bydelene om bostøtte.

Noen av de intervjuede støttemottakerne sier at de har sluttet å lete etter informasjon om bostøtteordningene, fordi ordningen er for vanskelig å forstå og fordi de i varierende grad opplever å få svar. Bydelene melder om at det er vanskelig å forklare vedtakene, fordi det er vanskelig og tidkrevende å finne enkelte opplysninger i saksbehandlingssystemet.

Disse funnene beskriver konsekvenser for mottakerne av bostøtte. Det er forventet at ved innføring av endringer og nye ordninger vil de som omfattes av disse, oppleve en overgangsperiode med behov for mer informasjon. Tilbakemeldingene fra bydelene er at pågangen har avtatt noe, og at de opplever at flere mottakere har vent seg til og innrettet seg etter de nye endringene.

5.4 Oslobostøtta

Alle mottakere Velferdsetaten har vært i kontakt med rapporterer at de er fornøyde med Oslobostøtta. Det vil si en reduksjon av husleien på 11 prosent. De fleste respondentene mener at 11 prosent er for lavt. I perioden august 2023 til og med januar 2024 utgjorde Oslobostøtta en 25 prosent reduksjon av husleien. Dette opplevde respondentene som veldig positivt.

5.5 Inntekt

I den nye forskriften for bostøtte ble ungdommers inntekt skjermet og skal ikke tas med i beregningen av bostøtte fram til de fyller 20 år. Dette er en endring fra tidligere forskrift, der inntekten til barn som var fylt 18 år skulle tas med i beregningen. Til tross for denne hevingen av aldersgrensen rapporterer likevel husstander som har barn i husstanden som har fylt 20 år om at dette er en aktuell problemstilling, det at inntekten fra barn over 20 år regnes med i beregningen av behovsprøvd bostøtte. Har hjemmeboende voksne barn over 20 år inntekt vil det få konsekvenser for den behovsprøvede bostøtten, og normalt føre til en reduksjon av denne. I tidligere bostøtteordning ble inntekt fra barn over 18 år tatt med i beregningen av bostøtte. Det er derfor en forbedring ved at grensen for å ta med inntekt er flyttet fra 18 til 20

år. Velferdsetaten er av den formening at denne problemstillingen vanskelig løses gjennom bostøtteordningen.

I tillegg rapporteres det om at bruken av dagens inntekt med månedlige vedtak fører til økt usikkerhet. Denne usikkerheten fører til at det er vanskelig å planlegge økonomien sin fra måned til måned.

5.6 Stabile boforhold

Flere respondenter beskriver betydningen av å ha et stabilt og trygt boforhold, og at bostøtten er en viktig faktor for å mestre boforholdet. En respondent uttrykker følgende:

«Folk som ikke kan kjøpe, og bor i kommunal leilighet, velger å ikke tjene mer fordi de da kan miste den kommunale boligen. Folk går ned i stillingsprosent for å beholde rett på kommunal bolig.»

Saksbehandler i bydel som er i kontakt med mange kommunale leietakere bekrefter at dette er en utbredt holdning blant mange leietakere. Dette omtales i mange sammenhenger som en innlåsingseffekt, og vil si at mottakere ikke finner insentiver til å bedre sin økonomiske situasjon fordi bostøtten da vil reduseres.

Tidligere i rapporten har vi vurdert målet med den nye bostøtteordningen om å redusere innlåsingseffekten knyttet til inntekt. Motstanden mot å miste eller si fra seg den kommunale boligen som beskrives her, skyldes i stor grad behovsprøvingen som gjøres ved tildelingen av boligen og løses ikke gjennom bostøtten. Innføringen av en mer gunstig bostøtte kan likevel gi en slags innlåsingseffekt til selve den kommunale boligen.

5.7 Vedtak

Mottakere av den behovsprøvde bostøtten gir tilbakemelding på at vedtakene er vanskelig å forstå og at det sendes ut for mange vedtak. Noen mottakere har opplevd å få opptil fem vedtak om forskjellige endringer i løpet av en måned.

De som mottar Oslobostøtta, får kun vedtak når det er endringer i husleia.

5.8 Oppsummering av intervjuene

Selv om mange leietakere skulle ønsket seg mer hjelp til dekning av husleien er det grunnlag for å hevde at ordningen treffer godt etter hensikten. Dette gjelder økt skjerming av voksne barn i husstanden, der aldersgrensen for når inntekten skal regnes med, er hevet fra 18 til 20 år.

Det er en udelt opplevelse av at Oslobostøtta er god for støttemottakerne. Likevel rapporterer mottakerne om noen utfordringer. Disse er i hovedsak at den

behovsprøvde bostøtten er vanskelig å forstå, at det er ikke lett å få god og forståelig informasjon om ordningene, økt uforutsigbarhet for husstander med variasjon i inntekten og mange og uforståelige vedtak.

Velferdsetaten anbefaler å utrede om det finnes tiltak som kan redusere disse uønskede effektene for støttemottakerne.

6 Konsekvenser for bydelene og Oslo kommune

Den nye forskriften for bostøtte gir grunnlaget for hvordan den kommunale bostøtten er utformet og hvordan den skal forvaltes. I dette kapitlet ser vi på hvordan forskriften oppleves av de som er satt til å forvalte denne og ser på effektene av nytt saksbehandlingssystem.

Den gamle forskriften for BKB opplevdes problematisk for bydelene. Dette skyldes at den ikke var oppdatert siden den ble innført i år 2000, noe som førte til flere og flere tilfeller av utilsiktet resultat av saksbehandlingen. I lys av dette er alle aktører i kommunen fornøyd med at det er vedtatt ny forskrift. Forskriften oppleves i all hovedsak som utfyllende, tydelig og klargjørende.

Et regelverk kan vanskelig dekke alle mulig tenkelige situasjoner i saksbehandlingen uten å bli for omfattende. Forhold som ikke er regulert i forskriften kan være aktuell for en instruks, som en veiledning til saksbehandlingen. Likevel er det noen tilbakemeldinger på at forskriften bør endres på noen punkter.

6.1 Forvaltning og administrasjon.

Nedenfor vurderer vi hvordan det nye saksbehandlingssystemet Kombo fungerer, og hvordan de nye bostøttene oppleves.

6.1.1 Nytt saksbehandlingssystem

Forutsetningen for å innføre og iverksette de nye bostøtteordningene var at det ble utviklet nytt saksbehandlingssystem. Systemet ble iverksatt i desember 2022. Kombo skal ivareta beregning, vedtak til mottakerne og riktig utbetaling av bostøtte til rett tid. I tillegg skal systemet sikre internkontroll, og levere datagrunnlag for rapportering og analyse.

6.1.1.1 Hvordan fungerer Kombo vurdert opp mot behovet for et godt saksbehandlingssystem

Bydelene, Helseetaten og Velferdsetaten mener at Kombo er en tydelig forbedring fra tidligere saksbehandlingssystem og at Kombo støtter saksbehandlingen som utføres.

Bydelene er fornøyde med at saksbehandlingssystemet stadig utvikles, og Velferdsetaten opplever godt samarbeid med Helseetaten som systemforvalter, med ansvar for utvikling, drift og forvaltning av systemet.

Velferdsetaten er av den oppfatning at Kombo gir bedre kvalitet i arbeidet og større grad av kontroll enn tidligere saksbehandlingssystem, SAPO, gjorde. SAPO hadde mange feilsituasjoner som ført til stor grad av usikkerhet rundt det som ble produsert. Dette førte til at det måtte brukes mye ressurser på kontroll og feilrettinger. Erfaringene så langt med Kombo tilsier at det produserer riktig resultat til leietakerne, så lenge systemet har riktige opplysninger registrert. Systemet har vært i bruk i nesten to år, og Helseetatens brukerstøtte opplever at henvendelser fra bydelene om bistand er færre enn tidligere, både i omfang og kompleksitet.

6.1.1.2 Kan Kombo være med på å påvirke utfallet av en bostøttesøknad

For å beregne riktig bostøtte må saksbehandler fastsette riktig periode for beregningen. Systemet er lagt opp slik at det kommer med forslag til startdato for beregning av bostøtte. Det er en manuell oppgave å kontrollere at datoen systemet foreslår, er riktig. Helseetaten opplyser om at det er lagt inn flere valideringer i Kombo den siste tiden som skal hindre feil bruk av dato. I forlengelsen av dette påpeker de at det er svært viktig at bydelene behandler søknader fortløpende, fordi systemet ikke kan hente inntekt lengre enn fire måneder tilbake i tid. Feil bruk av dato og feil beregningsgrunnlag vil gi feil utregning av bostøtte. Ved lang saksbehandlingstid kan det ta tid før eventuelle feil rettes opp av saksbehandler. Det at saksbehandlingen i slike tilfeller tar lang tid kan føre til tilbaketrekking av for mye utbetalt bostøtte.

Velferdsetatens utredning viser at det kan oppstå både systemtekniske feil mellom systemene som benyttes når data utveksles. Dette er systemene Gobo hvor søknad om kommunal bolig saksbehandles, forvaltningssystemet til Boligbygg som heter Plania og Kombo. I tillegg er det menneskelige feil i saksbehandlingen av bostøtte som kan påvirke utfallet av en bostøttesøknad. Derimot er det vanskelig å si noe om omfanget, både av systemtekniske og menneskelige feil.

Vi registrerer at bydelene er over tid har blitt bedre til å saksbehandle mer effektivt, noe som redusert risikoen for feil. I saker med feil beregnet bostøtte blir disse korrigert, og tidligere terminers feil blir rettet opp.

Kombo tilfredsstiller kravene om å beregne rett bostøtte og utbetale til rett tid. Systemet produserer riktige vedtak og bistår med oversikt i bydelenes saksbehandling. Dette er de viktigste målsetningene som ble satt for utvikling av saksbehandlingssystemet. Samtidig rapporterer flere aktører om noen

forbedringspunkter som gjelder saksbehandlingssystemet. Disse belyses videre i dette kapittelet.

6.1.1.3 Avstemming

Det er et ønske om å kunne avstemme beløpene som bydelene innvilger i Kombo til støttemottakerne og hva Boligbygg trekker fra husleien i deres saksbehandlingssystem Plania. Støttemottakerne betaler netto husleie som er husleien fratrasket bostøtten. Dataene mellom Kombo og Plania utveksles i sanntid. Det vil si at når bydelen har fattet et vedtak blir dette gjeldende med en gang og overført til Plania. Denne praksisen fører til at det ikke eksisterer et fast null-punkt hvor det er mulig å sammenligne situasjonen mellom systemene, og slik utføre en avstemming mellom disse. Denne problemstillingen er drøftet mellom Kommunerevisjonen, Boligbygg, Helseetaten og Velferdsetaten. Kommunerevisjonen ser at det ikke er mulig å gjennomføre avstemming mellom Kombo og Plania slik systemet er oppbygd, og foreslår at det legges opp til å gjøre rimelighetsvurderinger fra uttrekk av data for lengre perioder. Kommunerevisjonen var også opptatt av viktigheten av å redusere mulighetene for feilsituasjoner. En eliminering av denne risikoen vil kreve mer automatiserte prosesser.

6.1.1.4 Saksgang i Kombo

Bostøtten er kompleks i hvordan den beregnes og følges opp. Det er flere datoer i måneden som påvirker forvaltningen og som utløser aktivitet forskjellige steder i organisasjonen. Dette fører til korte saksbehandlingsfrister for bydelene. Kompleksiteten har sammenheng med rekkefølgen på aktivitetene som gjennomføres i løpet av måneden. Noen aktiviteter er automatiske, mens andre er manuelle. Disse aktivitetene fører ofte til vedtak, noe som kan resultere i at støttemottaker kan få flere vedtak i måneden.

Noe av denne kompleksiteten har sammenheng med at den kommunale bostøtten utbetales forskuddsvis. Dette kan for eksempel medføre at inntektsgrunnlaget som benyttes i beregningen ikke er samsvarende med den måneden det innvilges bostøtte for. Den statlige bostøtten samordnes med den kommunale bostøtten for å forhindre dobbeltsubsidiering. Det vil si at støttemottaker ikke får begge bostøttene, noe som kunne resultert i at summen av samlet støttebeløp ville bli høyere enn det de har i husleie. Statlig bostøtte utbetales etterskuddsvis i motsetning til den kommunale. Dette er også en årsak til kompleksiteten i forvaltningen.

6.1.1.5 Kontonummer

Kommunen tar transport i den statlige bostøtten for å dekke utgifter kommunen har til kommunal subsidiering av bolig, enten i form av kommunal bostøtte eller sosialhjelp

til boutgifter. For noen støttemottakere er den statlige bostøtten høyere enn den kommunale støtten. Det er om lag 700 slik saker i måneden, og for disse sakene skal det overskytende beløpet, etter at den kommunale bostøtten er trukket i fra, utbetales til støttemottaker.

Saksbehandlere i bydel og Velferdsetaten bruker mye tid på intern og ekstern kommunikasjon på grunn av ugyldige kontonumre i Kombo. Saksbehandler i bydel har ingen måte å bli gjort oppmerksom på at kontonummer til mottaker er feil eller avsluttet. Velferdsetaten foreslår at Kombo knyttes mot KAR-registeret, slik Agresso er i dag, for å sikre at alle kontonumre i Kombo eies av hovedmottaker. Videre bør det utredes om Husbankens kontoinformasjon kan innhentes av Kombo.

6.1.1.6 Automatiserte prosesser i saksbehandlingen

Utvikling av digitale saksbehandlingssystemer muliggjør økt bruk av automatisering av prosesser hvor det ikke er behov for skjønnsutøvelse. Dette bidrar til mer effektiv saksbehandling, samt i større grad unngå feil utløst av uriktige handlinger av saksbehandler.

Innføringen av EUs personvernforordning fastsetter at for å kunne utføre automatisert saksbehandling må utførende instans ha hjemmel i nasjonalt lovverk. Statlige aktører som Nav og Husbanken har fått slike hjemler for sine tjenester. Kommunen har ikke en slik hjemmel. Digitalisering og bruk av KI-teknologi vil øke mulighetene for automatisering i framtiden. Velferdsetaten anbefaler at det igangsettes en utredning med mål om å etablere hjemler i nasjonalt lovverk for kommunale tjenester.

Et delmål på veien mot fullautomatisering kan være å unnlate å sende vedtak til støttemottakerne om mindre endringer i bostøtten, spesielt nå som løpende inntekt brukes og flere vil få små justeringer av støtten månedlig. Det kan også vurderes å sette et grensebeløp for når det må sendes vedtak og når det kan unnlates. Videre kan det vurderes om antall vedtak begrenses til ett vedtak per søker per måned.

Ved innføring av Oslobostøtta, 11 prosent subsidiering av husleien, ble det valgt en løsning med teknisk vedtak for Oslobostøtta. Teknisk vedtak vil si at støttemottaker får utbetalt Oslobostøtta fra første måned selv om støttemottaker ikke har fått et formelt vedtak ennå. Denne løsningen ble valgt fordi Oslobostøtta ikke er behovsprøvd og alle mottar denne så lenge de samtykker til transport av statlig bostøtte, men også for å unngå store etterbetalinger og behov for supplerende sosialhjelp i perioden frem til bostøtten er på plass. Velferdsetaten foreslår at dersom det fortsatt skal være mulig å søke om Oslobostøtta før søker har samtykket til transport i statlig bostøtte, bør det implementeres automatisk avslag. Dersom kommunen ikke har hjemmel til å fatte automatisk avslag i slike saker, kan en vurdere

å bruke enkel godkjenning. Enkel godkjenning vil si at Kombo produserer vedtaket, men dette kun godkjennes og ekspederes av saksbehandler. Det fremstår ikke hensiktsmessig at en saksbehandler og en godkjenner skal fatte manuelt avslagsvedtak der de generelle vilkårene ikke er innfridd.

6.1.2 Økt arbeidsmengde for bydelene

Flere bydeler rapporterer om økt arbeidsmengde, og da spesielt etter dagens inntekt ble innført. Dette skjedde suksessivt fra starten av 2024. Det er ikke gjort kartlegginger som kan vise en eventuell økning i tidsbruken for behandling av bostøtte.

Tall fra Kombo viser at det var om lag 5 000 saker til manuell godkjenning både i juni, juli, august og september 2024 bare på grunn av endringer i dagens inntekt. Mye av den økte vedtaksmengden skyldes endring av grunnbeløp i beregningsmodellen, utbetaling av for mye innbetalt skatt, feriepengeutbetalinger og barn over 20 år i husstanden som har sommerjobb. Dette er sesongmessige variasjoner, men fører til stor belastning i en periode hvor bydelene gjennomfører ferieavvikling.

Arbeidsmengde for andre kommunale aktører enn saksbehandlere av bostøtte, har også økt. Ledere av NAV-kontor rapporterer dette. Dette gjelder for regnskapsmedarbeidere i bydel som sender ut husleiefakturaer på egeninnleide boliger, og saksbehandlere av sosialhjelp som må produsere vedtak for kortere perioder og dermed hyppigere vedtak.

En konsekvens av den nye forskriften for kommunal bostøtte er at inntektsgrunnlaget er endret fra tidligere bostøtteordning. Tidligere ordning la til grunn siste kjente ligning/skatteoppgjør som grunnlag for å beregne bostøtten. Det førte til at bostøtten kun ble endret en gang i året når ny ligning ble hentet inn. Etter ny forskrift skal inntektsgrunnlaget være gjennomsnittet av de fire siste månedene. Dette inntektsgrunnlaget gjelder for påfølgende måneds beregning av bostøtte. Det vil si at for eksempel for bostøtte som beregnes for mai, er det gjennomsnittet for januar til og med april som danner inntektsgrunnlaget. For juni blir det et nytt inntektsgrunnlag bestående av gjennomsnittet av inntekten fra februar til og med mai. Det betyr at de som har variasjon i inntekten sin får endringer i bostøtten fra måned til måned.

6.2 Ungbo

Ungbo opplever overgangen til de nye kommunale bostøttene som utfordrende. På systemnivå blir Ungbo et mellomledd mellom bydelen som har saksbehandlingsansvaret og støttemottaker. De fleste av beboerne i Ungbo har varierende inntekt og må derfor følges opp av saksbehandlere i bydel hver måned. Det

vil si at Ungbo har 15 ulike saksbehandlingsinstanser å forholde seg til, med et ulikt antall saksbehandlere.

Beboerne i Ungbo opplever at det er liten forutsigbarhet i hva de skal betale i husleie per måned da denne varierer hele tiden. Er ikke bydelen effektive i saksbehandlingen er det tilnærmet umulig å skjønne for beboerne, hva som er årsaken til at støtten blir som den blir. Ungbo forteller at noe av det viktigste beboerne deres skal lære seg, er å forvalte egen økonomi. Dagens bostøtteordning for beboere i Ungbo bidrar ikke til denne målsetningen. Dette skyldes antagelig at beboere i Ungbo i større grad enn andre beboere har varierende inntekt.

Ungbo erfarer at det blir flere søknader til NAV og barnevern fra beboere, siden bostøtten er så uforutsigbar. De rapporterer også om at tilbakebetalingskrav i utbetalt bostøtte som kommer etter at leietaker har flyttet, blir belastet Ungbo. Per april i år utgjorde dette tapet 324 731 kroner. Ungbo etterlyser bedre og mer enhetlige rutiner i bydelene for å unngå denne problematikken. Fortsetter praksisen regner Ungbo å tape rundt 780 000 kroner i leieinntekter.

Velferdsetaten mener at det bør vurderes en annen leiemodell for beboere i Ungbo som gir disse beboerne en mer forutsigbar leie over tid. Om dette ikke innføres bør det vurderes om saksbehandlingen av bostøtte skal flyttes fra bydel til Ungbo, for på denne måten gi økt kontroll på saksbehandlingen og bedre forutsigbarhet for leietakerne.

6.3 Problemstillinger som ikke er regulert i forskriften

6.3.1 Formue og inntekt

Alminnelig inntekt hentes automatisk til saksbehandlingssystemet fra a-meldingen til Skatteetaten. Dette er regulert i forskriften § 9. Automatisk innhenting av inntektsopplysninger gjør det mulig å beregne bostøtte ut fra løpende inntekt, altså gjennomsnittet av de siste fire måneders inntekt. Inntekten hentes kun for søkere og mottakere av KBB, siden Oslobostøtta ikke er behovsprøvd.

Forskriften regulerer kun alminnelig inntekt. Det vil si at utenlandsk pensjon, nærings- og kapitalinntekt, samt inntekt for skjermede personer, ikke er regulert av forskriften. I praksis er dette håndtert ved at mottakerne selv må oppgi disse opplysningene, som deretter må registreres manuelt av saksbehandler. Det betyr at personer med denne typen inntekt ikke får beregnet bostøtte ut fra løpende inntekt. Det er et spørsmål om i hvilken grad søker opplyser om slike andre inntekter. Siden dette er opplysninger som forutsetter at søker opplyser om disse, har kommunen ikke noen mulighet for å kontrollere i hvor stor grad søker opplyser om dette eller hvor mange dette gjelder. Det er derfor vanskelig å vurdere omfanget av dette problemet.

Forskriften sier at dersom opplysninger om de fire siste måneders inntekt ikke er tilgjengelig, skal inntekt i henhold til siste tilgjengelige skatteoppgjør legges til grunn. I situasjoner der søker ikke informerer om sin inntekt er det ikke noen automatikk i at skatteoppgjør legges til grunn. A-meldingen oppgir ikke om søker har andre inntekter, og saksbehandler kan forstå saken slik at søker ikke har inntekt. Vi anbefaler å vurdere om skatteoppgjøret kan hentes inn automatisk for alle søkere av behovsprøvd bostøtte. Dette for å kunne utføre en etterkontroll av om inntektene som er lagt til grunn er riktige.

Forskriften sier ingenting om mottakers formue. Det innebærer at det kan finnes enkelte bostøttemottakere som har formue. Dette finnes det ikke informasjon om siden det ikke er lagt opp til systematisk innhenting av skatteoppgjør. Bakgrunnen for at dette ikke er inkludert i forskriften er at det stilles krav til nettoformue ved tildeling av kommunal bolig.¹⁶

Siden det ikke er oversikt over omfanget av saker som må manuelt behandles for å få rett inntekt og formue i saksbehandlingen, er det vanskelig å vurdere viktigheten av å etablere tiltak mot dette, men det er risiko for at manuelle inntekter ikke registreres. Velferdsetaten anbefaler likevel at Kombo også innhenter skatteoppgjør automatisk slik at dette gir saksbehandlere et større grunnlag for å vurdere inntektsopplysninger.

Velferdsetaten mener at det bør vurderes om inntekt ut over alminnelig inntekt og formue bør legges til grunn for beregning av bostøtte, og anbefaler at det gis hjemmel til at skatteoppgjøret innhentes automatisk for årlige kontrollformål. Husbanken praktiserer allerede etterkontroll av anvendt inntekt opp mot skatteoppgjør. Mulighet og hjemmel for slik etterkontroll må da eventuelt utredes.

6.3.2 Formuleringer i forskriften

Forskriften bruker ulike formuleringer for samtykke til transport av statlig bostøtte for Oslobostøtta (§ 5 tredje ledd) og Kommunal behovsprøvd bostøtte (§ 8 siste ledd). Velferdsetaten fremholder at disse bør være likelydende for å unngå misforståelser.

6.3.3 Ny instruks

Det er flere andre forhold som ikke er direkte regulert i forskriften, men som kan være bedre regulert i en instruks. Dette gjelder:

- 1) Bostøtte for to leieforhold i samme periode. Noen leietakere har behov for å flytte, og har da leieavtale for to boliger i en tidsperiode. Det er utfordrende å

¹⁶ <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2023-08-30-1892> paragraf 12

betale leie uten å få bostøtte for begge boligene samtidig. Forskriftens §5 og §8 hindrer dette juridisk, men praksis er likevel at mottakere for kortere perioder kan motta bostøtte for to boliger i samme periode, dersom særlige grunner gjør dette nødvendig. Forskriften bør endres slik at gjeldende praksis ikke kommer i konflikt med denne. Hvis ikke er det ønskelig med en avklaring av hvile unntak som kan gjøres og hvor lenge slike perioder med «dobbel» bostøtte kan vare.

- 2) Søknadens varighet. Personer som tidligere har fått innvilget KBB, vil få søknaden sin prøvd på nytt hver måned etter dette, uansett om søknaden blir avslått flere ganger på rad etter den første innvilgelsen. Personer som får avslag på KBB ved første søknad, får imidlertid *ikke* sin søknad prøvd på nytt. Velferdsetaten anbefaler at praksisen gjøres likere ved at alle får sin søknad prøvd på nytt, uavhengig av om den første søknaden ble innvilget eller avslått. Vi anbefaler også at det settes et slutt punkt for når avslåtte søknader skal prøves på nytt, for eksempel etter fire måneder. Ved å fornye en søknad automatisk i fire måneder etter første avslag, hindrer man at etterbetalinger fra NAV påvirker den gjennomsnittlige inntekten som legges til grunn for den behovsprøvde bostøtten. Velferdsetaten mener uansett at tidsintervallet for automatisk prøving av søknader bør avgrenses, slik at ikke kommunen behandler personopplysninger uten å ha behandlingsgrunnlag.
- 3) Praksis rundt å tilbakekreve for mye utbetalt bostøtte. Boligbygg har pekt på utfordringen med store tilbakekrav. Slik systemet er lagt opp ender se opp som ansvarlig for innfordring av store tilbakekrav. Dette mener Boligbygg ikke er deres rolle.

Vi ser behov for at det utvikles en instruks til saksbehandlingen for å sikre likebehandling på tvers av bydelene. Dette skyldes at forskriften ikke er detaljert nok, og at kunnskap om problemstillinger som ikke omfattes i forskrift erfares fortløpende etter at de nye ordningene har virket en stund. Det er derfor riktig å starte et arbeid med utvikling av en instruks nå etter at bostøtteordningene har virket en stund.

7 Konklusjon rapporten

Evalueringen viser at de nye bostøttene har medført en betydelig økning i antall mottakere og i størrelsen på bostøtteutbetalingene, dette var forventet ved innføring og økningen i utbetalingen har vært lavere enn estimert før innføring.

Estimatene som er gjennomført i denne evalueringen viser at de nye bostøttene treffer godt på målsetningene ved innføringen. Bostøttene har medført en betydelig reduksjon i boutgiftene til mange husstander. Sosialhjelpsbehovet er redusert for familier med lav inntekt, barnefamilier og husstander med uføretrygd. Det anbefales allikevel noen justeringer i hvordan den behovsprøvde bostøtten beregnes.

Både forskrift og saksbehandlingssystem treffer godt etter hensikten. Forskriften er modernisert og utelukker i større grad urimelige resultater, samt at den oppleves som omfattende og tydelig. Saksbehandlingssystemet Kombo erstattet et system som var uforutsigbart og hadde flere begrensninger og feil. Det er derfor en stor oppgradering av forvaltningen av bostøtte at et nytt og moderne system er tatt i bruk. Målsetningen om å lage ny forskrift og innføre nytt saksbehandlingssystem er oppnådd. Det er noen utfordringer av ulik karakter, både når det gjelder forskriften og saksbehandlingssystemet. Av de viktigste er fastsettelsen av inntekt en utfordring som berører både forskrift og system. Mange av de påviste utfordringene er mulige å løse, og bør utredes nærmere for å finne gode og effektive løsninger.

8 Anbefalinger

Under listes opp de anbefalinger som framkommer i rapporten. Mange av anbefalingene må sees i sammenheng.

- a Endre egenandelsberegningen i den behovsprøvde bostøtten slik at den blir lik beregningen i den statlige bostøtten. Dette for å redusere effekten med innlåsing i inntekt og for å videreføre utgangspunktet med å bygge på den statlige bostøtten sin egenandelsberegning.
- b Utrede muligheter for å forenkle bostøtten slik at opplevelsen bedres for mottakere av bostøtte. Dette gjelder spesielt reduksjon i antall vedtak.
- c Utrede konsekvensene ved å endre til etterskuddsvis utbetaling.
- d Utrede bruken av dagens inntekt med månedlige vedtak, og foreslå alternativer som øker forutsigbarheten for mottaker, men samtidig beholder et oppdatert inntektsgrunnlag.
- e Igangsette dialog med statlige myndigheter med mål om å få nasjonal hjemmel for automatisert saksbehandling.
- f Utrede om husleiefastsettelsen i Ungbo skal fastsettes til subsidiert husleie etter modell av husleiefastsettelsen i samlokaliserte boliger. Alternativt vurdere enn høyere flat bostøtte. Slik at beboere i Ungbo opplever økt forutsigbarhet i leieforholdet.
- g Rapporten kommer også med flere anbefalinger om utvikling av Kombo.